
**КНИГА ЗАПИТАНЬ-ВІДПОВІДЕЙ
ЩОДО КОМПЛЕКСНОЇ (ЗВЕДЕНОЇ)
ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ
ЕНЕРГОБЛОКІВ ДІЮЧИХ АЕС УКРАЇНИ
(КЗПБ) ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ КЗПБ**

*дата: 21 вересня 2011
версія 4*

**ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»
Комплексна (зведена) програма підвищення безпеки
енергоблоків АЕС України:
Екологічна оцінка**

Даний документ розроблений ДП НАЕК «Енергоатом» для завдань Екологічної Оцінки Комплексної зведеної програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України. Він не обов'язково відображає позицію Міністерства енергетики та вугільної промисловості України або Європейського Банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) чи Європейської Комісії.

Документ був складений за підтримки експертів компанії «РÖYRY» (з Фінляндії, Франції, Швейцарії та Німеччини), та експертів з компаній «АЕСКАР» і УЦЕВП (з України).

Права на зображення на титульній сторінці: ДП НАЕК «Енергоатом»

ЗМІСТ

1. Позначення та скорочення	3
2. Перелік вхідної кореспонденції	4
3. Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	5
4. Перелік тематичних напрямків	18
5. Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі і відповіді на них	19
Організація ЕО	19
Організація процесу КГ	20
Правові питання проекту, експертизи ТЕО та ЕО КЗПБ	24
Повнота матеріалів ЕО	25
Цілі КЗПБ	27
Повнота КЗПБ	28
Експлуатація ЗАЕС	30
Експлуатація РАЕС	31
Експлуатація ХАЕС	31
Експлуатація ЮУАЕС	31
Проведення обстежень, випробувань та тестувань обладнання, планово-профілактичних та капітальних ремонтів	31
Поводження з РАВ	31
Поводження з ВЯП	31
Ядерна безпека	32
Радіаційна безпека	32
Пожежна безпека	33
Загальнопромислова безпека	33
Фізичний захист	33
Аварійна готовність	33
Загальні питання з оцінки впливу на навколишнє середовище	35
Геологічні умови та сейсмічні впливи	36
Оцінка впливів на соціальне середовище	37
Оцінка впливів на повітряне середовище	37
Оцінка впливів на водне середовище	38
Оцінка впливів на флору та фауну	39
Оцінка взаємних впливів енергоблоків та об'єктів навколишнього техногенного середовища	40
Питання впливів АЕС у трансграничному контексті	40
Кадрова забезпеченість	40
Робота з громадськістю, інформування населення	40
Соціально-економічна компенсація ризику	43
Фінансово-економічні аспекти реалізації КЗПБ	44
Інші соціально-економічні питання	46
Інші питання ядерної енергетики	47
Інші питання, не пов'язані з розробленням та реалізацією КЗПБ	48
6. Перелік посилань	51

1. Позначення та скорочення

АЕС	атомна електрична станція;
ВО	водойма-охолоджувач;
ВП	встановлена потужність;
ВЯП	відпрацьоване ядерне паливо;
ГС	громадські слухання;
ДІЯРУ	Державна інспекція з ядерної та радіаційної безпеки України;
ЕО	Екологічна оцінка;
ЗАБ	звіт з аналізу безпеки;
ЗАЕС	Запорізька атомна електростанція;
ЗЕ	зняття з експлуатації;
ЗС	зона спостереження;
ЗМІ	засоби масової інформації;
КВВП	коефіцієнт використання встановленої потужності;
КГ	консультації з громадськістю;
КЗПБ	Комплексна (зведена) програма підвищення безпеки енергоблоків АЕС України;
НКРЕ	Національна комісія регулювання енергоринку;
НУО	неурядові організації;
ППР	планово-профілактичний ремонт;
РАВ	радіоактивні відходи;
РАЕС	Рівненська атомна електростанція;
РУ	реакторна установка;
СВЯП	сховище відпрацьованого ядерного палива;
ТЕО	техніко-економічне обґрунтування;
ТЕС	теплова електрична станція;
ХАЕС	Хмельницька атомна електростанція;
ЮУАЕС	Южно-Українська атомна електростанція

2. Перелік вхідної кореспонденції

№ Запиту	Дата надходження	Організація	Респондент	Адреса
1	22.06.2011	ВЕР "Хортицький Форум" м. Нікополь	Сандул В.А.	mailto:vas@nikopol.net
2	10.05.2011	Зустріч з ВО ЕО Київ, вул. Гайдара, 6, к. 218		
3	17.05.2011	Зустріч з ВО ЕО м.Енергодар		
4	11.05.2011	Зустріч з ВО ЕО м.Кузнецовськ		
5	13.05.2011	Зустріч з ВО ЕО м.Нетішин		
6	18.05.2011	Зустріч з ВО ЕО м.Южноукраїнськ		
7	08.07.2011	Громадський комітет національної безпеки України	Слесаренко В.В.	z254@ukr.net
8	12.07.2011	ВЕР "Хортицький Форум" м. Нікополь	Сандул В.А.	mailto:vas@nikopol.net
9	12.07.2011	ВЕР "Хортицький Форум" м. Нікополь	Сандул В.А.	mailto:vas@nikopol.net
10	12.07.2011	ВЕР "Хортицький Форум" м. Нікополь	Сандул В.А.	mailto:vas@nikopol.net
11	18.07.2011	ВЕР "Хортицький Форум" м. Нікополь	Сандул В.А.	mailto:vas@nikopol.net
12	20.07.2011	Рівненська обласна держадміністрація	Новак В.	(0362) 26 08 35
13	26.07.2011	Виконавчий комітет Нікопольської міської ради	Обиденна Т.С.	вул. Електрометалургів, 3, м. Нікополь, Дніпропетровська область, 53200, тел.5-04-76, факс(05662)5-13-25, e-taii: inform@nikopol.net
14	26.07.2011	ВЕР "Хортицький Форум", УЕА "Зелений світ", "Громадський рух за права жителів зони розташування ЗАЕС", м.Нікополь	М.І.Коробко, О.С.Багін, В.А.Сандул, В.І.Білицький, М.Д.Вітько	
15	04.08.2011	CEE Bankwatch Network, National Ecological Center of Ukraine (NECU)	І.Головко	iryna@bankwatch.org
16	19.07.2011	Зустріч з ЕО КЗПБ Київ, вул. Гайдара, 6, к. 218		
17	20.07.2011	Зустріч з ЕО КЗПБ м.Кузнецовськ		
18	21.07.2011	Зустріч з ЕО КЗПБ м.Нетішин		
19	26.07.2011	Зустріч з ЕО КЗПБ м.Енергодар		
20	27.07.2011	Зустріч з ЕО КЗПБ м.Южноукраїнськ		
21	25.08.2011	CEE Bankwatch Network, National Ecological Center of Ukraine (NECU)	І.Головко	iryna@bankwatch.org
22	01.09.2011	CEE Bankwatch Network, National Ecological Center of Ukraine (NECU)	І.Головко	iryna@bankwatch.org

3. Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
1	1	В розповсюдженому в мережах інтернет документі під назвою "План залучення зацікавлених сторін" від 02 червня 2011 р., версія (http://www.energoatom.kiev.ua/ua/safety.htm?_m=pubs&_t=rec&id=29267 в таблиці 2 наведено "список зацікавлених сторін групи Б" В списку НУО України під № 13 записано "Форум Хортиця" (Запоріжжя) Форум є екологічним рухом в Запорізькій області" З цим повідомляю що Всеукраїнський екологічний Рух "Хортицький Форум" заснований зборами засновників 19 квітня 2008 року в м. Запоріжжі. Прошу повідомити про джерело, яким користувались укладачі та внести зміни до списку.	1.1
2	1	Для направлення запитів , подачі пропозицій та переписки прошу надати прізвище та посаду відповідальної особи в системі НАЕК Енергоатом, яка відповідає за реалізацію заявленої Комплексної зведеної програми підвищення безпеки АЕС України. Екологічна оцінка.	2.1
3	1	Вважаю, що прийнята схема спілкування з громадськістю через "контактних осіб" є неприйнятною і не відповідає діючому законодавству.	2.2
4	2	Питання стосовно розміру очікуваного кредиту, і того, яку частину від всієї вартості програми він займає.	31.1
5	2	На зустрічах щодо визначення обсягів робіт зацікавлені сторони повинні брати участь у формуванні кінцевого складу Звіту з ЕО.	4.1
6	2	Чи передбачає дана програма подовження життєвого циклу АЕС?	5.1
7	2	Чи буде присутнім представник Консультанта в Україні на постійній основі?	1.2
8	2	Чи залучався регулятор до реалізації ЕО?	3.1
9	2	Чи було розраховано те, як відобразиться залучення фінансових коштів у вказаних об'ємах на тарифікаціях для кінцевих споживачів електроенергії?	31.2
10	2	Існувала попередня програма підвищення безпеки, термін дії якої повинен був вже закінчитися. Чи покриває нова програма підвищення безпеки усі ті заходи попередньої програми, які не були реалізовані?	6.1
11	3	Чому тільки сьогодні питання реалізації КЗПБ стало актуальним, якщо залишилося тільки три роки до закриття АЕС?	5.2
12	3	Теплоелектростанція та атомна електростанція знаходяться близько одна від одної. Чи ви берете до уваги протягом виконання ЕО, що ТЕС та АЕС розташовані таким чином?	20.1
13	3	Чи провадитиметься моніторинг загального впливу ЗАЕС на навколишнє середовище під час ЕО?	4.2
14	3	100 000 мешканців Запорізької області проживають у 30 км зоні та 200 000 мешканців Дніпропетровської області проживають у 30 км зоні АЕС. То чому Дніпропетровська область не береться до уваги під час ЕО?	2.3
15	3	Чи брався під час розрахунків вплив руйнації греблі?	26.1
16	3	Чи реалізація КЗПБ бере до уваги раптове вимкнення живлення?	20.2
17	3	Стосовно нормальної роботи, яким є рівень тритію, що виробляється АЕС?	24.1
18	3	ЗАЕС є найбільш ефективною атомною електростанцією. Який сенс у інвестуванні грошей ЄБРР у Южноукраїнську АЕС, блоки 1 і 2?	5.2
19	3	Чи бере до уваги план реалізації КЗПБ цілорічні скиди з ставка охолодження у річку Дніпро?	24.2
20	3	Чому ви не скажете людям, що КЗПБ також про викиди газів, спричинені автомобільним транспортом?	23.1
21	3	Ми маємо багато електроенергії, то чому ми не використовуємо троллейбусні лінії для зменшення викидів шкідливих газів автомобілів?	34.1
22	3	Ставок охолодження розташовано досить близько до водосховища і він впливає на водосховище. Було б добре перемістити ставок охолодження на інше місце.	24.3
23	3	Що стало причиною закриття другого реактору? Якщо причина не була визначена, як ви можете відновлювати його експлуатацію без прояснення причин?	7.1

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
24	3	Ми вимагаємо встановлення сейсмічних датчиків на усіх АЕС.	6.2
25	3	У 2005 році ДП НАЕК "Енергоатом" пообіцяли виділити кошти на ремонт системи водопостачання міста. Люди отримують серцеві напади та рак не через радіацію, оскільки рівень радіації є дійсно низьким, а тому що ми п'ємо погану воду. Чи працюватиме ДП НАЕК "Енергоатом" над цим питанням?	34.2
26	3	Протягом останніх 17 років це моя друга громадська зустріч. Звідки походить компанія "Роугу"? Скільки років досвіду у виконанні подібних ЕО ви маєте?	1.3
27	3	Ми усі знаємо, що атомні електростанції є дійсно небезпечними та ми усі маємо розуміти небезпеку. Правління електростанції не приділяє жодної уваги населенню. Неможливо зв'язатися з кимось по телефону для отримання будь-якої важливої інформації, хоча ми живемо у зоні ризику.	29.1
28	3	У 80ті ми мали більш ніж 20 радіостанцій, які також використовувалися для повідомлення про непередбачувані ситуації. Ми маємо подібні радіостанції, але вони не використовуються для попередження населення. АЕС зобов'язана організувати подібні радіостанції для попередження населення.	19.1
29	3	Вимога - опублікувати телефонний номер, за яким кожен може записати інформацію на автовідповідач, у місцевій газеті, і телефонні дзвінки на такий номер повинні бути безкоштовними для дзвінків з різних телефонних номерів.	29.2
30	3	Чи варто реанімувати усі ВВЕР-реактори та інвестувати у них кошти?	5.2
31	3	Хто є автором оцінки ризику руйнування одночасно усіх чотирьох гребель?	26.1
32	3	У містах Кам'янка та Нікополь (у 30 км зоні) декілька років ми мали індикатор радіаційного забруднення у місті, який було встановлено у міській раді. Де зараз знаходяться ці прилади?	34.3
33	3	Як громадянам України скільки нам необхідно буде видати з наших кишень за цю експертизу?	1.4
34	4	Чи обмежується список заходів КЗПБ лише заходами, які в неї входять? Чи існують інші заходи підвищення безпеки, які не були включені в КЗПБ, але які необхідно реалізувати?	4.3
35	4	Після проведення аналізу досвіду на Фукусімі, з якими ризиками може стикнутися РАЕС?	21.1
36	4	Що станеться, якщо НАЕК "Енергоатом" не включить витрати на обслуговування боргу у тариф? Чи не призведе це до банкрутства НАЕК "Енергоатом"?	31.3
37	4	Було сказано, що програма КЗПБ не включає в себе продовження терміну експлуатації, але згадувалось, що КЗПБ охоплює всі 15 енергоблоків, хоча деякі з них вже близькі до закінчення дії ліцензії. Як Ви це можете пояснити?	5.2
38	4	За якими критеріями Ви будете визначати графік реалізації заходів?	5.3
39	4	Чи буде згадуватись в Екологічній Оцінці обсяг додаткових радіоактивних відходів від реалізації КЗПБ?	12.1
40	4	За якими критеріями будуть відбиратися заходи підвищення безпеки з числа заходів з продовження терміну експлуатації?	5.4
41	4	Чи передбачає КЗПБ які-небудь екологічні заходи?	5.5
42	4	На якому рівні безпеки знаходиться РАЕС у порівнянні з міжнародними АЕС?	14.1
43	4	Чому не згадуються питання поводження з радіоактивними відходами?	12.1
44	4	Чому не згадуються питання забезпечення населення дозиметрами?	34.4
45	4	Чи будуть відходи від реалізації КЗПБ?	12.1
46	4	Чи існує план мінімізації радіоактивних відходів?	12.2
47	4	Чи була проведена попередня оцінка стосовно того, на який процент збільшиться рівень радіоактивності під час реалізації КЗПБ?	20.3
48	4	Чи буде проводитись більш широке інформування населення про радіоактивний стан у місті [Кузнецовськ]?	29.3

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
49	4	Для забезпечення швидкої та безпечної евакуації населення у разі ядерної аварії, існує вимога завершення дороги через існуюче смітницю (300-350 м), яка б скоротила відстань для доставки вантажів та евакуації персоналу станції, щонайменш, на 6 км у південно-східному напрямку (у Поліці).	19.2
50	4	З тою ж ціллю запропоновано побудувати новий міст через р. Стир за рахунок фінансування НАЕК "Енергоатом".	19.3
51	4	За участі Волинської області, запропоновано побудувати дорогу через села Велика Ведмежка, Мала Ведмежка до села Кам'янка на Варшавській трасі. У такому випадку залізнична станція Чарторийськ стане на 4 км ближче до Кузнецовську, ніж залізнична станція у Рафалівці, і в такому випадку шлях до Варшавської траси на південно- західному напрямку скоротиться на 33 км.	30.1
52	4	Існує пропозиція встановити камери у селах, щоб населення 30-ти км зони могли бути у курсі стану АЕС.	29.4
53	4	Існує пропозиція встановити великий екран у центрі міста [для кожного міста контрольованої зони], який би інформував про радіоактивну ситуацію у місті.	29.5
54	4	При температурі мінус 15 градусів р.Стир не замерзає, що означає наявність теплового та хімічного забруднення. Вимагається забезпечити доступ депутатській комісії для проведення контролю забруднення.	24.4
55	5	Яка необхідність та причина проведення таких консультацій з громадськістю?	3.2
56	5	Які критерії затвердження ЕО? Чи це є національні, чи міжнародні критерії?	1.5
57	5	Чи буде проводитись оцінка аварій на АЕС в межах проведення КЗПБ?	6.3
58	5	Ми б хотіли отримати деяку додаткову інформацію, а саме: як проблема безпеки вирішується в інших країнах.	33.1
59	5	Ми б хотіли отримати деяку додаткову інформацію, а саме: порівняти ситуацію в Україні з подібною ситуацією в інших країнах стосовно навколишнього середовища для того, щоб пояснити людям, що весь цей процес саме і націлений на підвищення безпеки населення, і що ціллю програми є забезпечення охорони навколишнього середовища. Така додаткова інформація може бути подана у вигляді відеоматеріалів, друкованої продукції і т.д.	34.5
60	5	Ми ["Фонд сталого розвитку князів Сангушко"] на пряму спілкуємося з населенням сіл, і ми б хотіли отримати підтримку від державних структур в організації таких зустрічей.	34.6
61	5	Чи плануються регулярні зустрічі такого рівня під час реалізації КЗПБ?	29.6
62	6	Можливо, представники громадських організацій не були готові до громадських консультацій і не були проінформовані щодо цієї зустрічі заздалегідь і, власне, тому не мають жодних питань.	2.4
63	6	Зараз є досить багато безробітних осіб з-поміж громадян Южноукраїнська і ми маємо вимогу задіяти своїх жителів у монтажних та інших роботах - задіяти місцевий субпідрядників.	32.1
64	6	У нас є ліцей, який готує потенційних спеціалістів для майбутньої роботи на АЕС і ми б хотіли, щоб ДП НАЕК "Енергоатом" підтримував та заохочував цих студентів.	28.1
65	6	Приблизно 5 років тому існувала програма щодо розвитку інфраструктури міст, розташованих у 30 км зоні. ДП НАЕК "Енергоатом" планував реалізувати цю програму і з того часу нічого не було зроблено. Який статус цієї програми і чи вона буде реалізована у майбутньому?	30.2
66	6	Відомо, що радіаційний контроль на ЮУ АЕС виконується тільки службами електростанції і не існує незалежного (не-інституційного) контролю радіаційної ситуації. Громадяни інформуються про радіаційну ситуацію виключно персоналом АЕС. Коментар: Необхідно створити незалежну (не-інституційну) організацію для провадження радіаційного контролю.	15.1
67	6	Де можна знайти необхідну інформацію? Ми не мали змоги знайти цю інформацію на веб-сайті ЮУ АЕС. Якщо ця інформація буде доступною на веб-сайті, тоді усі будуть задоволені.	29.7
68	6	Які головні екологічні аспекти будуть вивчатися в процесі ЕО?	4.4
69	6	Чи ви вивчали зміни у якості води? Існують станції, створені для збору показників, розташовані у чотирьох містах у 30 км зоні, які підлягають демонтажу як мінімум на один місяць, що означає, що люди не будуть мати доступу до будь-якої інформації протягом такого довгого періоду. Чи ви вважаєте це прийнятним?	24.5
70	6	Вимога: забезпечити населення дозиметрами.	34.4
71	6	Чи існує будь-яка система для вивчення стану металевої оболонки реактору?	11.1

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
72	6	Існує принцип пасивного інформування населення, знаний у всьому світі. Уся інформація повинна розміщуватися на веб-сайті. Ви [ЮАЕС] зобов'язані інформувати населення пасивним способом.	29.7
73	6	Протягом цілого тижня ми не знали, де зустріч з визначення обсягів робіт та громадські консультації будуть проведені і тому ми запізналися на зустріч - ми не були відповідно проінформовані.	2.4
74	6	Пропозиція: веб-сайт не є документом, яким є підписана паперова версія. Ми живемо у демократичній країні, тому, будь-ласка, надайте нам офіційно перевірену та затверджену інформацію.	29.8
75	6	Деякий час тому існували екрани, встановлені у вказаних місцях у містах, які надавали громадськості інформацію стосовно радіаційної ситуації. Чому ми не можемо повернути їх?	29.5
76	6	Вартість електропостачання для споживачів у 30 км зоні. Ми б хотіли попросити про надання 50% знижки для мешканців 30 км зони, оскільки ми живемо у зоні ризику і замість того, щоб взяти цей момент до уваги, ціни постійно зростають.	30.3
77	6	Ми знаємо, що на даний момент у літній період існує нестача води для підтримки працездатності та відповідного функціонування трьох реакторів [Южноукраїнської АЕС] одночасно. Чи дана проблема внесена до КЗПБ? Наскільки я розумію, причиною випадку на Фукусімі став не землетрус чи цунамі, а, власне, нестача води для охолодження.	6.4
78	6	Сільське населення (особливо, старші люди) не будуть шукати у інтернеті інформацію, тому нам необхідно визначити простіший спосіб інформування людей щодо рівня радіації. Давайте разом вирішимо цю проблему і не будемо сперечатися щодо цього!	29.9
79	6	Наскільки нам відомо, відповідно до законодавства інших країн, використання прямих систем охолодження заборонене. Чи ці питання включені до КЗПБ? Основною проблемою, власне, не є використання прямої системи охолодження, але проблема мінералізації води.	6.5
80	7	Шановний пане О.О.Кочугув. Тема, яку ви висвітлюєте дійсно важлива для НУО, але ті саме НУО нічого не знають ні про вашу організацію, ні про посаду в ній, ні про повноваження на розсилку цієї інформації і запрошення НУО до обговорення.	2.5
81	8	У розповсюдженому ДП "Енергоатом" та невідомої компанії РОУRY "Запрошенні до участі в нарадах" від 27 квітня 2011 року без підпису відповідальних осіб повідомляється що з 10 по 18 травня в 5-ти містах України розпочинається консультації з громадськістю.	2.6
82	8	Можна навести багато прикладів невиконання вимог діючого законодавства... Характерним прикладом цього є розміщена на сайті НАЕК Енергоатом Заява про наміри щодо зведеної програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України. В список для погодження для Запорізької АЕС внесені лише посадкові особи Запорізької області, хоча відомо, що там в 30 км. зоні проживає лише третина населення, а дві третини - в Дніпропетровській області. Для розташованих на правому березі Каховського водосховища населених пунктів сусідньої області воно залишається джерелом питного водопостачання.	3.3
83	8	В санітарно - захисній зоні ЗАЕС, яка не охоплює всю територію станції (приклад - ставок - охолоджувач), з виходом при цьому на акваторію Каховського водосховища...	15.2
84	8	В санітарно - захисній зоні ЗАЕС ... знаходиться Запорізька теплова станція. Як при цьому визначається територія санітарно - захисної зони теплової станції невідомо.	26.2
85	8	Більше двох десятків років ігноруються вимоги зробити екологічну оцінку наслідків спільної діяльності всіх підприємств Запорізького енергокомплексу, що розміщені в прибережній зоні Каховського водосховища.	20.4
86	8	Незважаючи на вимоги референдуму 1994 року на території ЗАЕС розміщені СХОЯТ, хоча вже тоді постало питання про необхідність підняття дизель - генераторів на позначку вище можливої позначки затоплення.	13.1
87	8	1994 року ... вже тоді постало питання про необхідність підняття дизель - генераторів на позначку вище можливої позначки затоплення.	19.4
88	8	Громадськість регіону обурює факт включення промислового майданчику Запорізького енергокомплексу до так званого кадастру майданчиків для розміщення нових атомних блоків.	34.7
89	8	Про необхідність розширення ЗАЕС заявлено на державному рівні НАЕК Енергоатом, а дирекція ЗАЕС розпочала підготовчі роботи.	34.8
90	8	Ми впевнені та насторожені, що всі намічені заходи направлені на забезпечення можливості розширення ЗАЕС та продовження на невизначені строки експлуатації діючих блоків.	5.1
91	8	В ситуації, що склалась ми вимагаємо підготувати та обнародувати спільну з дирекцією ДРЕС (теплової станції) Заяву про наміри щодо Екологічного обґрунтування всіх наслідків здійснюваної та планованої діяльності.	20.5
92	9	У розповсюдженому ДП "Енергоатом" та невідомої компанії РОУRY "Запрошенні до участі в нарадах" від 27 квітня 2011 року без підпису відповідальних осіб повідомляється що з 10 по 18 травня в 5-ти містах України розпочинається консультації з громадськістю.	2.6
93	9	При підготовці до заходу [зустрічі з громадськістю з питань визначення обсягів ЕО в м.Енергодар 17.05.2011 р.] громадськістю були зроблені запити щодо одержання додаткової інформації та поставлені питання на які не було відповіді.	2.7
94	9	Хто є головною відповідальною особою в системі НАЕК Енергоатом?	2.1

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
95	9	Хто організував тур по містах України, серед яких і зустріч 17 травня в Енергодарі?	2.8
96	9	На чію адресу можна писати офіційні запити для одержання відповідей	2.9
97	9	Чому розіслане в мережах Інтернет запрошення про захід 17 травня 2011 року в м. Енергодарі не підписане.	2.6
98	9	Чи є список кому це запрошення [Запрошення до участі у нарадах щодо планування робіт з Екологічної оцінки "Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України"] направлене офіційно з підписами відповідальної особи?	2.10
99	9	Чому учасникам заходу, який названо нарадою [наради щодо планування робіт з Екологічної оцінки "Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України"], не було надано ніяких матеріалів?	2.11
100	9	Ким був заповнений зал, звідки привезли людей автобусом на цю зустріч [зустріч з громадськістю з питань визначення обсягів ЕО в м.Енергодар 17.05.2011 р.], які не приймали участі та в окремих випадках виражали своє обурення?	2.12
101	9	Дайте будь ласка офіційну довідку про компанію POYRY, чому якраз вона залучена НАЕК Енергоатом і розпочала роботи з Екологічної оцінки Концепції підвищення безпеки енергоблоків атомних станцій України.	1.3
102	9	Чи є затверджене завдання на виконання цієї роботи [Екологічна оцінка КЗПБ] та з ким воно узгоджене?	1.6
103	9	Робота з екологічної оцінки планується здійснити лише на підставі лише Заяви про наміри НАЕК Енергоатом?	3.4
104	9	Коли планується опублікувати весь текст завдання на виконання цієї роботи [Екологічна оцінка КЗПБ]?	1.6
105	9	Які пропозиції громадськості враховані представником компанії POYRY?	2.13
106	9	27 серпня 2010 року в інформаційному центрі ВП ЗАЕС відбулась зустріч з представниками громадськості, депутатами місцевих рад, громадських організацій. На зустрічі розглянуті питання, що турбують громадськість регіону з зв'язку з заявленими намірами розширення ЗАЕС... Як будуть враховані підняті проблеми при підготовці завдання на виконання заявленої екологічної оцінки?	34.8
107	9	Что входит в перечень работ объявленной экологической оценки - уменьшение негативного воздействия на окружающую среду после реализации мероприятий по повышению безопасности энергоблоков или намечается общая оценка комплексного воздействия на окружающую среду всей деятельности всего Запорожского Энергокомплекса ГРЭС- АЭС	20.4
108	9	На территории санитарно защитной зоны Запорожской АЭС находится и тепловая станция. Есть все основания утверждать, что величина территории СЗС ТЭС такова, что в нее входит атомная станция. Когда и кем утверждена санитарно - защитная зона всего энергокомплекса и будет ли рассматриваться этот вопрос при выполнении экологической оценки.	26.2
109	9	Известно, что ряд проектных институтов по заданию НАЭК Энергоатом выполнили проработки обоснования расширения атомной станции. Руководство ЗАЭС уже два года ведет подготовительную компанию по разъяснению населению своих намерений. Обсуждаются варианты размещения новых блоков и расширения Энергодара, освобождаются новые площадки для нужд энергетиков	34.8
110	9	Директор ОП ЗАЭС в своем интервью газете "Знамя труда", сообщил что расширение ЗАЭС вытекает из задач поставленных Энергетической стратегией Украины на период до 2030 года, которая 5 лет назад утверждена постановлением Кабинета Министров. Известно, что в этом документе об расширении ЗАЭС речь не идет. От кого исходит инициатива включить ЗАЭС в список станций, где намечено расширение?	34.8
111	9	17 января 2008 г. информационный центр ЗАЭС сообщил, что НАЭК Энергоатом намерен заключить с ОАО "Киевский научно-исследовательский и проектно- конструкторский институт "Энергопроект" договор на разработку предпроектной документации на сооружение еще двух энергоблоков на Запорожской атомной электростанции. Выполнена ли работа согласно этого договора, обнародованы ли ее результаты и будут ли приняты во внимание ее выводы при осуществлении заявленной Экологической оценки?	34.8
112	9	В национальном законодательстве используется понятие "зона наблюдения" (зона спостереження). Дайте пожалуйста его исчерпывающую характеристику со ссылкой, чтобы понять кто за кем и по какой методике должен наблюдать (спостерігати).	15.3
113	9	Дайте исчерпывающее объяснение понятию Экологическая оценка - полный перечень соответствующих международных и национальных нормативных документов.	20.6
114	9	Что является объектом этой оценки - разовая оценка намеченных действий или внедрения новой, комплексной, постоянно действующей системы контроля состояния окружающей среды региона расположения ОП ЗАЭС или всего Запорожского энергокомплекса?	6.6
115	9	Почему не выполняются требования законодательства Украины со стороны ОП Запорожская АЭС и НАЭК Энергоатом о создании страховых фондов.	32.2

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
116	9	Почему в отчетах о работе ОП ЗАЭС всегда сообщается о количестве выработанной электроэнергии, и никогда об показателях и количестве полученных при этом радионуклидов, в частности сброшенных у водную среду тритий?	29.10
117	9	Чи якому сценарію та ким зроблені дослідження можливого затоплення майданчика енергокомплексу на випадок прориву вище розташованих гребель електростанцій. Чи враховані вони при виборі позначки розміщення дизель - генераторів аварійного енергопостачання та СВЯП - сховища відпрацьованого ядерного палива.	19.4
118	9	Чи існує науково - економічне обґрунтування визначення зон ризику та зон спостереження в районі діючих АЕС? Якими нормативними документами визначено правовий режим території навколо діючих атомних станцій?	15.3
119	9	Чи узгоджено плани і наміри НАЕК Енергоатом щодо розширення ЗАЕС с адміністраціями та обласним радами всіх областей територія яких входить до зони спостереження.	34.8
120	9	Згідно ст. 74 Водного Кодексу України "використання технологічних водойм (ставки - охолоджувачі теплових і атомних станцій ...) повинно проводитись відповідно до норм і правил експлуатації, визначених у технічних проектах, затверджених у встановленому законодавством порядку". Які прийняті норми і правила передбачено проектом, ким та згідно яких вимог вони затверджені?	7.2
121	9	Чи визначено межі станції [Запорізька АЕС], зокрема ставка - охолоджувача, як розмежовано з Каховським водосховищем та землями водного фонду?	7.3
122	9	Відомо, що і першій половині 1990 років ЗАЕС при перевірці водогосподарської діяльності було надано припис про перехід на зворотне водопостачання. Прямотоківне водокористування, що здійснюється в даний час на Запорізькому енергокомплексі, свідчить що цей припис не виконаний. Чи знято ці вимоги органом, який їх видав? Якщо да, то на якій підставі і яка робота прийнята як обґрунтування?	24.6
123	9	Чи передбачається в проекті і другій черги ЗАЕС переведення на водокористування без скидів в Каховське водосховище першої черги - шести блоків?	34.8
124	9	Які роботи виконувались НАЕК Енергоатом та ЗАЕС по вивченню загального стану Каховського водосховища, зокрема з позицій вимог до джерел питного водопостачання для місцевого населення.	24.7
125	9	Яка точка береться за центр при визначенні санітарно - захисної зони - першого та шостого реакторів, чи між 4 та 5 - та чи визначалась спільна санітарно -захисна зона для всього енергокомплексу	15.4
126	9	При розширенні ЗАЕС з якої сторони будуть встановлені нові реактори, чи буде вибрано окремий майданчик?	34.8
127	9	Відомо що наслідком експлуатації всього енергокомплексу є збільшення кількості днів з підвищеною вологістю та туманів. чи ведеться цей контроль та його вплив на здоров'я населення.	23.2
128	9	Неодноразово повідомлялось, що ЗАЕС здійснює зариблення Каховського водосховища для покращання якості води для технологічних потреб станції. яка державна структура здійснює контроль цієї гідромеліорації, з ким на підставі чого укладено відповідний договір, хто оплачує цю роботу.	25.1
129	9	Чи готова дирекція станції оприлюднити обґрунтування НДІ "Енергопроект", на підставі яких директор заявив про необхідність та можливість розширення станції та проведення підготовчих робіт, про які повідомляється в пресі. Чи відповідає така діяльність НАЕК «Енергоатом» та відокремленого підрозділу ЗАЕС діючому законодавству щодо проектування промислових об'єктів підвищеної небезпечності.	34.8
130	9	На підставі яких законодавчих актів здійснюється контроль АЕС в зоні спостереження, яким нормативним документом вона визначена?	15.3
131	9	Контроль АЕС в зоні спостереження... які його результати та як враховується вплив інших підприємств регіону?	20.7
132	9	Відомо, що ЗАЕС підтримує широкі міжнародні зв'язки і фахівці станції часто відвідують своїх колег за кордоном. Чи є випадки, коли загальнодержавні поверхневі води, які використовуються для потреб станції служать джерелом питного водопостачання для місцевого населення	24.8
133	9	Яка тенденція в світі щодо водокористування теплових та атомних станцій, чи намічаються там переходи до оборотного водопостачання.	24.9
134	9	Відомо, що як на самій АЕС, так і органах місцевого самоврядування Енергодар відбуваються часті зміни вищих посадових та виборних осіб чим можна пояснити це явище - вимогами галузі проведення політики прийнятих рішень чи низькою кваліфікацією	28.2
135	9	В даний час керівництво ЗАЕС та Енергоатом вирішує питання пошуків кредитів для побудови ЛЕП за межі країни Енергодар - Каховка - і далі, а також теплотраси Енергодар - Запоріжжя, що пов'язано з наміченим розширенням станції. на якій стадії вирішення цього питання та за які кошти планується розширення станції - бюджетні країни чи кредити з наступним розрахунком поставки електроенергії	34.8
136	10	У розповсюдженому НАЕК "Енергоатом" "Запрошенні до участі в нарадах " від 27 квітня 2011 року без підпису відповідальних осіб повідомлено що роботи з Екологічної оцінки Комплексної Програми...розпочато компанією POYRY	2.6
137	10	Санітарно - захисна зона ЗАЕС, виходить на акваторію Каховського водосховища, не охоплює всю територію станції (приклад - ставок - охолоджувач).	15.2

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
138	10	При цьому в санітарно - захисній зоні [Запорізької АЕС] знаходиться Запорізька тепла станція.	26.2
139	10	Більше двох десятків років ігноруються вимоги виконати екологічну оцінку водогосподарської діяльності, оцінку впливу на навколишнє середовище наслідків спільної діяльності всіх підприємств Запорізького енергокомплексу, що розміщені в прибережній зоні Каховського водосховища.	20.4
140	10	Незважаючи на вимоги референдуму 1994 року на території ЗАЕС розміщені СХОЯТ	13.1
141	10	...постало питання про необхідність підняття дизель - генераторів вище можливої позначки можливого затоплення [майданчика ЗАЕС].	19.4
142	10	Громадськість регіону обурює факт включення промислового майданчику Запорізького енергокомплексу до так званого кадастру майданчиків для розміщення нових атомних блоків.	34.7
143	10	Про необхідність розширення ЗАЕС заявлено на державному рівні НАЕК Енергоатом, а дирекція ЗАЕС розпочала підготовчі роботи.	34.8
144	10	Представники громадськості прийняли Заяву ... з вимогою оприлюднити для обговорення завдання на проведення та перелік робіт, які намічено провести та названо екологічною оцінкою.	1.6
145	11	...прошу контактних осіб НАЕК надіслати матеріали які намічені для обговорення на зустрічі 26 липня	2.14
146	11	Прохання повідомити також чи надіслані запрошення головам міських рад, секретарям рад міст та сіл регіону розміщення АЕС для консультацій по екологічній оцінці.	2.15
147	11	Ще одне побажання. На наміченій зустрічі не витратити час на переклади для іноземних фахівців, діалог з ними для місцевого населення - малопродуктивний.	2.16
148	11	Пропонується представити всіх експертів, розповсюдити резюме кожного в якому вказати якими саме питаннями вони будуть займатись при здійсненні ЕО	1.7
149	11	Для конструктивної роботи і досягнення заявлених цілей не варто заповнювати зал зустрічі "організованою громадськістю" - працівниками ЗАЕС для демонстрації наміченим донорам та створення неробочої обстановки.	2.17
150	11	Прохання також повідомити хто з керівних осіб НАЕК буде на зустрічі 26 липня в м. Енергодарі та чи намічається їх спілкування з місцевим населенням.	2.18
151	11	З цим пересилаю ел.лист - відповідь Інформцентру ЗАЕС від 17 січня 2010 р. на одну з публікацій ЗМІ Нікополя [газета «Родной Никополь» від 17 грудня 2009 року], як показник відношення мирноатомних чиновників до місцевого населення. На відкритий лист адресований директору ЗАЕС (сьомому при побудованих шести блоках) відповідає його підлеглий. Тональність відповіді - що у нас діється не ваша справа...	29.11
152	12	Переглянути всі можливі ситуації, які можуть виникнути під час експлуатації АЕС з врахуванням аварій, що сталися в Україні та за кордоном.	6.7
153	12	Здійснити аналіз щодо достатності наявних ступенів захисту блоків в ситуаціях, які можуть виникнути в процесі експлуатації АЕС, при необхідності передбачити додаткові системи захисту.	6.8
154	12	Підвищити рівень контролю за станом резервних джерел живлення систем захисту ядерних блоків.	19.5
155	12	Особливу увагу приділити об'єктам, які відпрацювали нормативний термін служби.	6.9
156	12	При аналізі техніко-економічного обґрунтування Комплексної (зведеної) програми та екологічної оцінки врахувати окремі положення Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 08.04.2011 "Про підвищення безпеки експлуатації атомних електростанцій України".	3.5
157	13	Перерахуйте, які заходи включені до програм першочергових заходів захисту населення від факторів радіаційного забруднення навколишнього природного середовища по місту Нікополю.	19.6
158	13	Чи проводяться протиаварійні тренування з залученням органів управління міста Нікополя, які знаходяться в зоні спостереження ЗАЕС. Якщо ні, то чому?	19.7
159	13	Які роботи плануються провести на Запорізькій АЕС щодо підвищення безпеки атомних енергоблоків?	6.10
160	13	Які причини відключення енергоблоків та які заходи приймаються для попередження в непланових відключень?	6.11
161	13	ВП "Запорізька АЕС" планує подовжити термін експлуатації енергоблоків, відповідні роботи будуть проведені незалежними організаціями. Але які гарантії безаварійної роботи енергоблоків в подальшому?	34.9
162	13	Одна з проблем АЕС - це вразливість до терористичних атак. Як це питання вирішено на ВП "Запорізька АЕС"?	18.1

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
163	13	Які заходи передбачені щодо забезпечення безпеки і стабільності роботи АЕС у випадку природних катаклізмів і техногенних аварій?	19.8
164	13	На скільки годин на ЗАЕС передбачено запас резервної енергії в разі відключення від основного живлення?	19.9
165	13	Чи проводиться вивчення впливу малих доз радіації на населення, яке проживає в зоні впливу ВП "Запорізька АЕС"?	22.1
166	13	Чи ведеться моніторинг навколишнього природного середовища. Якщо так, то як саме?	20.7
167	13	Чому відсутнє інформаційне табло в м.Нікополі для ознайомлення мешканців міста з радіаційним станом?	29.5
168	13	Власне сухе сховище відробленого ядерного палива (ССВЯП) має лише ВП "Запорізька АЕС". Яку проектну та фактичну потужність має ССВЯП ВП "Запорізька АЕС"?	13.2
169	13	Запорізька АЕС 365 днів на рік проводить так звану "продувку" пруда-охолоджувача станції в Каховське водосховище, яке є єдиним джерелом питного водозабезпечення міста Нікополя. Фактично жителі міста п'ють воду із джерела напряму з'єданого з прудом-охолоджувачем АЕС. Такого не існує ніде в світовій практиці.	24.8
170	13	Запорізька АЕС 365 днів на рік проводить так звану "продувку" пруда-охолоджувача станції в Каховське водосховище, яке є єдиним джерелом питного водозабезпечення міста Нікополя. Фактично жителі міста п'ють воду із джерела напряму з'єданого з прудом-охолоджувачем АЕС... Чи плануються керівництвом станції якісь зміни в цьому питанні, чи такий стан справ всіх влаштовує, крім населення міста Нікополя.	24.10
171	14	На попередній зустрічі 17 травня 2011 р представникам НАЕК "Енергоатом" з боку громадських організацій поставлено ряд проблемних питань, надіслана Заява та прес - реліз. Однак, виходячи зі змісту розміщених на сайті НАЕК "Енергоатом" матеріалів, вони до уваги не прийняті.	2.19
172	14	Користуючись відсутністю Закону України (проект подано до ВР в грудні 2010 р) "Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в трансграничному контексті", НАЕК "Енергоатом" розробив і затвердив відповідний відомчий документ, в якому загальноприйняте поняття "Екологічна оцінка" прив'язується до окремого енергоблока атомної станції. Як наслідок таких підходів в наданому проекті ЕО відсутній аналіз ситуації, що склалась на Запорізькому Енергокомплексі.	20.4
173	14	Цей документ [проект Звіту про ЕО] не аналізує існуючих та потенційних ризиків, пов'язаних з наміченою понадпроектною експлуатацією та розширенням діючих атомних станцій. Зрозуміло, що реалізація планів КПЗБ дасть можливість добиватись продовження експлуатації старих реакторів у понадпроектні терміни та обґрунтовувати можливість добудови нових ядерних блоків без підготовки СЕО - Стратегічної Екологічної оцінки. З посиланням на Енергетичну Стратегію - 2030 виконано обґрунтування розширення Хмельницької АЕС на два блоки, Южноукраїнської на один та Запорізької - на два енергоблоки.	5.1
174	14	На ЗАЕС розпочато підготовчі роботи - опрацьовуються варіанти розміщення нових блоків, за рішенням міської ради Енергодару захоплюються землі в заповідній прибережній полосі для персоналу АЕС, розроблено проект теплопостачання м. Запоріжжя від нових блоків, оформляється кредит на побудову ЛЕП Енергодар-Каховка і далі в південно-західному напрямку до кордону з Румунією. При обґрунтуванні розширення ЗАЕС на два блоки відомчим науково - технічним центром НАЕК «Енергоатом» запропонована прямоточно-оборотна система технічного водопостачання.	34.8
175	14	Відомо, що ряд країн, серед яких США встановили терміни переходу теплових та атомних станцій на водопостачання без скиду до поверхневих водних об'єктів.	24.8
176	14	Рішення щодо будівництва Запорізької АЕС свого часу було прийнято з ігноруванням існуючих на той час нормативних вимог, не прийнято до уваги наявність діючої теплової станції. Крім вимог з радіаційної безпеки, порушені вимоги щодо охорони атмосферного повітря та водного законодавства. Ще в 1982 році Рада Міністрів УРСР вимагала доопрацювати проект системи водопостачання Запорізької АЕС, виключивши фільтрацію зі ставка - охолоджувача та впливи скидів на термічний і гідрохімічний режими Каховського водосховища - джерела питного водопостачання півдня України. В 1992 році Міністерством охорони здоров'я заборонені скиди відпрацьованої води в Каховське водосховище, а Мінприроди видано припис щодо розробки заходів для переходу на безстічне спецводокористування.	7.2
177	14	В 1992 році Міністерством охорони здоров'я заборонені скиди відпрацьованої води в Каховське водосховище, а Мінприроди видано припис щодо розробки заходів для переходу на безстічне спецводокористування. Однак, починаючи з 2005 року Каховське водосховище використовується Запорізьким енергокомплексом в якості станційної технологічної водойми...	24.6
178	14	Розробники проекту гранично - допустимих скидів та дозволу на спеціальне водокористування станцій енергокомплексу ігнорують наявність водозаборів питної води для місцевого населення та стан всього Каховського водосховища.	24.7
179	14	Громадські організації регіону розміщення Запорізького енергокомплексу, Всеукраїнський Екологічний рух "Хортицький Форум", УМА "Зелений Світ" вимагають від залучених вітчизняних та зарубіжних експертів дослідити стан поверхневих вод Каховського водосховища, прийняти до уваги комплекс проблем, які виникли в регіоні внаслідок діяльності всієї Нікополь-Марганець-Енергодарської еколого - економічної промислової зони та здійснити аналіз відповідності існуючої	20.4

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
		водогосподарської діяльності вимогам водного законодавства України. Для цього необхідно визначити та затвердити в установленому порядку розмір СЗЗ - санітарно - захисної зони для всього Запорізького енергокомплексу.	
180	14	Однак, до цього часу в законодавстві відсутнє чітке визначення "зони спостереження"	15.3
181	14	Залишилось нерозкритим також поняття "спеціальна соціальна інфраструктура".	30.4
182	14	...ми в черговий раз заявляємо про необхідність укладання міжобласної басейнової угоди між областями регіону розташування Запорізького енергокомплексу - водозбірного басейну Каховського водосховища.	34.10
183	14	Ліцензії Запорізькій АЕС мають розглядатись та узгоджуватись обласними радами та органами місцевого самоврядування регіону розміщення Запорізького Енергокомплексу.	33.2
184	14	Діяльність НАЕК "Енергоатом", як і раніше направлена на розбудову та нарощування потужностей ядерної енергетики України з ігноруванням вимог населення, зокрема, проживаючого в регіонах розміщення АЕС та підприємств ядерної галузі.	2.20
185	15	Bankwatch have raised a concern that your assessment overlooked the connection between this Project and NPPs lifetime extension project and that subsequently this connection wasn't analysed with regard to potential risks it may lead to. so, i'm wondering when and in what format we could expect to see how this our concern was addressed in the process of updating the draft ecological assesment of the Project.	4.5
186	16	Чи правильно я розумію, що ця КЗПБ стосується діючих енергоблоків, чи вона стосується 22 нових запланованих в Енергетичній програмі блоків?	5.1
187	16	Більшість представників з Южноукраїнська та з Миколаївської області, з Запорізької області, з Енергодара, які приймали участь у "скоупінг" зустрічах, вони не отримали інформацію про цей захід. Я не знаю, можливо десь загубились, оскільки в Енергодарі було досить багато людей. Наприклад, на Южноукраїнській АЕС було не так багато представників громадськості - буквально кілька людей і дуже дивно, що вони не отримали цю інформацію, хоча вони залишали свої контактні дані. Це було пов'язане з тим, що не досить точна інформація надавалася про захід, де він буде проходити. Я хотів би сказати, хочу відмітити, що в новому плані, який розсилався по заходах - там більш точна інформація, це є позитивним.	2.4
188	16	Не вистачає альтернативної інформації аналізу цієї програми - для жодної АЕС не розглядалося питання закриття атомної станції - наскільки це вплине на екологічну ситуацію. Особливо гостро стоїть ситуація на Южно-Українській АЕС, де мала серія енергоблоків - перші в світі ВВЕР-1000... Чому не розглядалося питання закриття цих проблемних блоків? Проводилася ОВНС, розглядалися варіанти з Програмою та без (Програми). Було б дуже добре, якби розглядався варіант виведення з експлуатації одного з блоків чи двох з блоків на Южно-Українській АЕС.	4.6
189	16	Особливо гостро стоїть ситуація на Южно-Українській АЕС, де мала серія енергоблоків - перші в світі ВВЕР-1000. І там попередня програма підвищення безпеки на цих блоках була виконана лише на 40%... Як взагалі враховувалось, що попередню програму із-за того, що ці блоки експериментальні, не змогли виконати, а виконали лише на 40%?	6.12
190	16	Питання більш стосується не так самої програми, як кредиту. Чому так вийшло, що НКРЕ дозволило чи ви прийняли рішення, що 400 млн у вас є на таку важливу Програму підвищення безпеки, а 800 млн треба взяти в кредит? Звідки взялися ці цифри?	31.1
191	16	Сказали, що по нормах - перевищення температури в річці (Горинь) - 8°. Показали, що коли працює 2 хмельницьких блоки, там вже перевищення 8-16°.	24.11
192	16	На сьогодні триває перегляд "Енергетичної стратегії України до 2030 року". До 2017 року, поки діє Програма, планується введення в експлуатацію 3-го блоку Хмельницької АЕС. Вплив роботи 3-го блоку на довкілля: Сказали, що по нормах - перевищення температури в річці - 8°. Показали, що коли працює 2 хмельницьких блоки, там вже перевищення 8-16°. Буде 3-й блок - ще більше.	34.11
193	16	Цей звіт (Звіт про ЕО) на сайті є, але він зовсім на іншій сторінці, ніж сама Програма. Логічно було б Програму і Звіт про ЕО не шукати по всьому сайту "Енергоатому".	2.21
194	16	Вже було сказано про інформування населення, що людям не вистачає інформації - і це дійсно так. Для залучення громадськості потрібно залучати не тільки тих людей, які живуть близько до станції, але інформацію повинні мати люди всієї України, що розробляється така Програма, що будуть такі заходи, про покращення ситуації завдяки цим заходам вся Україна повинна знати. На жаль дуже закрите коло (осіб) цю інформацію має.	2.22
195	16	Можливо треба витратити кошти на соціальну рекламу (щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ)? Інформацію можна розмістити не тільки на слайд-бордах, а навіть в метро, тощо.	29.12
196	16	Вплив на навколишнє соціальне середовище, на техногенне середовище - тут розглядаються питання який може бути вплив. Якісь незручності - додаткова робота, навантаження транспорту, чи, навпаки, нові робочі місця, залучення нових робочих рук, навіть покращення в наданні комунальних послуг. Як на мене, немає головного - впливу на здоров'я населення. Все рівно буде вплив. Якщо людина буде знати, що зменшені ризики, що покращена безпека - це психологічне здоров'я, людина більш спокійна, більш спевнена. Це зменшення скидів, чи ще щось, ще щось. Але в цій програмі я не побачила цього.	4.7
197	16	Ця ЕО даного проекту згідно вимог ЄБРР ...має проводитись за принципами, які включають принципи Стратегічної екологічної оцінки, як це вказано в директиві ЄЕС і в протоколі до Конвенції ЕСПОО. Зокрема, звіт такої ЕО має містити інформацію щодо зв'язків даної програми з іншими програмами та	4.5

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
		планами, які існують стосовно об'єктів, які розглядаються в цій програмі. Я уважно передивилася запропонований проект Звіту, я бачила розділ, в якому ви вказали, які були попередні програми з підвищення безпеки станцій, але з цього звіту випливає, що у нас в країні немає програм з продовження терміну експлуатації блоків. Я дуже рада тому, що сьогодні ми почули, що такі плани є, дійсно признано хоча би стосовно 1-го північноукраїнського блоку. На наше глибоке переконання зв'язок між цими програмами має бути встановлений в рамках цієї оцінки і, відповідно, мали оцінюватися кумулятивні впливи, які спричиняться 1-ю програмою та 2-ю програмою, тому що вони зв'язані, вони є невід'ємними одна від одної, тому що це є стратегічна ЕО, і це була одна з вимог. І ми, нажалю, зараз цього не бачимо. І питання у мене в першу чергу до розробників і до консультанту...: чому в процесі проведення цієї оцінки ви не встановили цього зв'язку між однією та іншою програмою і жодним чином не оцінили цей кумулятивний ефект, який буде, він, очевидно, буде від продовження терміну експлуатації старих блоків? Це буде не такий вплив, яким можна знехтувати.	
198	16	Хотіла б, щоб представники ЄБРР висловили свою думку щодо оцінки - чи критерії були виконані, чи ця оцінка відповідає тим вимогам, їхнім очікуванням від цієї оцінки?	1.8
199	16	Тут (на зустрічі) мали бути присутні представники низки міністерств та відомств. Мені здається, що повноваження Міністра енергетики достатні для того, щоб залучити... представників інших міністерств. Моє питання: чи присутні тут представники регулятора - Державної інспекції з ядерного регулювання? Чи запрошувалися вони?	2.23
200	16	Після подій у Фукусімі переглядаються питання безпеки атомних станцій. Чи не може вийти так, що ті критерії безпеки, ті заходи безпеки доведеться переглядати? Їх наслідки, можливо якісь нові вводити (заходи), ви знову будете кредит брати, взагалі, можливо, доведеться перероблювати якісь заходи? нові заходи безпеки. Які плани, як ви збираєтесь адаптувати цю програму до нових реалій?	21.1
201	16	Ця довготривала програма, наскільки я розумію - 6-річна, вимагає досить значних заходів і очевидно, що потягне за собою збільшення термінів планових ремонтів, або збільшення їх кількості. Збільшиться простий атомних електростанцій, генеруючого обладнання. Відповідно, певна кількість електроенергії не буде вироблена атомною енергетикою, але її, скоріш за все, компенсують електроенергією, виробленою тепловими електростанціями. Електроенергія теплових електростанцій по-перше - дорожча, по друге - набагато менш екологічна. Чи хтось рахував такі впливи - екологічні та економічні?	11.2
202	16	(Який) економічний ефект від реалізації цієї програми та самої оцінки?	31.4
203	16	(Питання) до представників банку: економічний ефект від реалізації цієї програми та самої оцінки - наскільки є результати і ви бачите економічний ефект?	31.5
204	16	Наскільки я розумію, ... ми отримаємо відповіді до того, як закінчаться 90 днів процесу консультацій? Ми зможемо ще подати коментарі, якщо ми побачимо, що не враховане те, що сказане сьогодні? Чи ви маєте на увазі, що ми побачимо остаточний звіт 1-го жовтня і це вже буде все? Чи буде ще можливість побачити заздалегідь, чи ви прийняли наші (зауваження) до уваги, чи ні?	2.24
205	17	Що стосується Рівненської АЕС, скільки буде потрібно грошей для реалізації заходів програми..? Ну і взагалі по Україні такі дані?	31.6
206	17	Яка частина (витрат на реалізацію КЗПБ) буде "Енергоатома", а скільки треба буде взяти в кредит ..?	31.1
207	17	Вже говорили про те, що громадські консультації відбуваються, а чи вже були пропозиції якісь, відгуки від населення, взагалі якісь коментарі вже є?	2.25
208	17	Будемо так казати, що частина енергоблоків РАЕС уже відпрацювали свій проектний вік. І оця програма, яка на сьогоднішній день розробляється, включає в себе модернізацію тих енергоблоків, які вже відпрацювали, чи передбачає закриття цих енергоблоків?	5.1
209	17	Чи останні події, які збудила аварія в Японії щодо громадської думки, як вони вплинуть на продовження будівництва Хмельницької АЕС?	34.12
210	18	В прес-релізі сказано про те, що 800 заходів орієнтовно має бути проведено для поліпшення ситуації енергетичної безпеки. Так само звучить цифра 1,18 млрд. євро, які будуть використані на реалізацію цих заходів. Конкретна сума по Хмельницькій АЕС звучить, чи можна її дізнатися?	31.6
211	18	Які умови повернення цього кредитування, як вони надаються і який термін повернення цього кредиту?	31.7
212	18	Питання сейсмостійкості - на одній із зустрічей йшлося про реалізацію заходів на ХАЕС, оскільки ця АЕС знаходиться найближче до території румунських Карпат, то ці заходи входять у комплексну програму, чи будуть поза нею?	21.2
213	18	На виконання цієї програми передбачається використання коштів, як державних, так і міжнародних кредиторів. Чи передбачена якась структура, яка буде контролювати використання цих коштів, чи вони підуть деінде?	31.8
214	18	За яким принципом будуть визначатися постачальники, виконавці робіт?	31.9
215	18	А де гарантія, що за рік, тобто в 2012 році компанія щось інше не придумає чи не перевищить ціну (вартості заходів КЗПБ)?	31.10

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
216	18	Чи будуть надаватися переваги на виконання цих заходів, постачання обладнання якимось місцевим компаніям?	32.1
217	19	Надеюсь, что уважаемые организаторы в лице "Энергоатома", в лице ЕБРР и других организаций...эти общественные слушания проведут также в других населённых пунктах... в 30-километровой зоне... К сожалению здесь, в основном, представители Энергодара... Надеюсь, что такие же общественные слушания мы проведем в Марганце и в Никополе.	2.26
218	19	Если произойдёт какая-то техногенная проблема (с плотинами Днепроовского каскада), то, не дай Бог, не хотелось бы оказаться на месте Фукусимы.	26.1
219	19	Города, которые... находятся в 7-ми, в 8-ми километрах (от Запорожской АЭС) - к сожалению, количество заболеваний лейкемией у детей в 2,5 раза больше, чем в других регионах Украины, количество раковых заболеваний, врожденных патологий и т.д., и т.д., что, безусловно, говорит о том, что 30-километровая зона - она не только зона наблюдения, но и зона влияния.	22.2
220	19	Я (народный депутат Украины М.Соколов), если бы не общественная организация, в газетах не смог бы прочитать (о встрече с общественностью в г.Энергодар).	2.15
221	19	Чи включені до програми першочергові заходи з захисту населення конкретно міста Нікополь?	5.6
222	19	Чому відсутнє інформаційне табло у м. Нікополь для ознайомлення мешканців з радіаційним станом? У місті повинно бути встановлене інформаційне табло, щоб мешканці міста були ознайомлені із радіаційним станом на атомній станції.	29.13
223	19	Власне сухе сховище відпрацьованого ядерного палива має лише Запорізька АЕС. Яку проектну та фактичну потужність має це сховище?	13.2
224	19	Запорізька АЕС 365 днів на рік проводить так звану "продувку" пруда-охолоджувача станції в Каховське водосховище, яке є єдиним джерелом питного водозабезпечення міста Нікополя. Фактично жителі міста п'ють воду із джерела напряму з'єданого з прудом-охолоджувачем АЕС. Такого не існує ніде в світовій практиці.	24.8
225	19	Запорізька АЕС 365 днів на рік проводить так звану "продувку" пруда-охолоджувача станції в Каховське водосховище, яке є єдиним джерелом питного водозабезпечення міста Нікополя. Фактично жителі міста п'ють воду із джерела напряму з'єданого з прудом-охолоджувачем АЕС... Чи плануються керівництвом станції якісь зміни в цьому питанні, чи такий стан справ всіх влаштовує, крім населення міста Нікополя.	24.10
226	19	Вы упомянули о "гражданских приемных". Когда (така приймальня) будет открыта у нас в городе (м. Нікополь)?	2.27
227	19	209 000 из 340 000 населения зоны наблюдения ЗАЭС проживает на территории Днепропетровской области. Это - 61% населения! На сегодняшний день ни один человек за исключением 3-4, которые приехали сюда, не имеет представления об этой программе КСПБ, не имеет представления об экологической оценке, слушаниях. Считаете ли вы в таких условиях легитимным проведение консультаций и легитимными результаты, которые вы хотите получить от этого для получения кредита ЕБРР, когда имитируется проведение слушаний и большая часть населения остается не вовлеченной в этот процесс?	2.28
228	19	Вы говорите, что информируете общественность, по вашему мнению, вполне достаточно. Но в вашем плане привлечения (заинтересованных) сторон говорится о том, что для Запорожской АЭС только 2 газеты определены в качестве органов распространения информации о программе... Это газеты..., которые никто из 203 000 населения Никополя и Никопольщины не получает и не читает. Т.е. люди остаются не проинформированными и таким образом, создается впечатление, что вы лукавите, потому что в Плане привлечения сторон вы говорите, о том, что организаторы консультаций с особой заботой будут относиться к потенциально уязвимым слоям населения... Каким образом вы проявили заботу об этих лицах, которых тысячи находятся в Никополе и ни один из них... вообще ничего не получил и не знает, что сегодня здесь происходит?	2.3
229	19	Ви сказали, що ніяких робіт з продовження термінів експлуатації застарілих реакторів не передбачено... В КЗПБ, захід №12301 "оцінка технічного стану ресурсу корпусів реакторів в процесі експлуатації" говориться, що важливим для забезпечення безпечної експлуатації корпусів реакторів в проектний термін і після продовження терміну є отримання достовірних представницьких результатів... При цьому запропонована екологічна оцінка, виконана на вимогу кредиторів, не аналізує потенційних ризиків, пов'язаних з понад проектною експлуатацією. Чому, коли ми бачимо, що є захід, спрямований на продовження терміну експлуатації?	5.1
230	19	Чому запропонований до обговорення проект Звіту про ЕО не містить найбільш логічної альтернативи - вивід з експлуатації старих блоків, як і передбачено проектом експлуатації, проектом будівництва цих реакторів ВВЕР-1000?	4.6
231	19	Чому не проаналізовані потенційні ризики, пов'язані з продовженням термінів проектної експлуатації?	4.5
232	19	Ви стверджуєте, що впливи АЕС на навколишнє техногенне середовище при нормальній експлуатації можуть бути знехтувані... Є надзвичайно відомі дослідження, є труд академіка Яблокова, який чудово виявив вплив інструментальний будь-якої атомної станції не менше 100 км, колективна доза - 500 км, і т.д., і т.д. В умовах розташування теплової електростанції, промислових підприємств є давно вже відоме ствердження синергізму, коли один негативний ефект підкреслюється наявністю іншого... Чому в межах ЕО КЗПБ не включена комплексна ЕО впливу всіх техногенних об'єктів цієї території?	20.1

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
233	19	Хто повинен забезпечувати протиаварійний захист населення міста Нікополя? ... Навіть в цих планах підвищення безпеки ніякої мови про захист здоров'я людей на випадок аварійних ситуацій не передбачено.	5.6
234	19	Термін придатності препаратів йодного захисту, що розданий мешканцям Нікополю, прострочений.	19.10
235	19	Ми вимагаємо встановлення як мінімум 10-ти інформаційних табло (у м.Нікополь)... Люди повинні повністю бути поінформовані про те, що відбувається (на АЕС).	29.13
236	19	Моментально шандора, которая отделяет пруд-охладитель и Каховское водохранилище, не закроеется автоматически, поскольку там нету электропитания. Туда надо выписать наряд на кран, он приедет туда через какое-то время и закроет шандору.	19.11
237	19	Наведіть приклади зі світової практики, коли поверхневі води використовуються як технічна водоюма спец водокористування атомних установок води технічною установою, і водночас є джерелом питного водопостачання густонаселеного регіону країни.	24.8
238	19	Коли інформаційний центр нашої ЗАЕС в щодобових звітах разом з кількістю виробленої електроенергії буде зазначати кількість вивільненого тритію, криптону-85, радіоактивного йоду, інших радіонуклідів, а також об'єм випареної з гідроспоруд АЕС води?	29.10
239	19	Відомо, що уряд Німеччини нещодавно прийняв рішення про якнайскоріше закриття всіх АЕС з переходом на альтернативні види електрозабезпечення. Те саме планує зробити уряд Японії. Як узгоджуються наміри НАЕК "Енергоатом" по продовженню термінів експлуатації енергоблоків з прагненням нашої країни щодо інтеграції в Євросоюз?	33.3
240	19	Як ви прокоментуєте заяву директора з проектів та інвестицій ВП "Атомпроектінжиніринг", Геннадія Сазонова щодо того, що втілення програми КЗПБ зробити можливою програму подовження терміну дії старих реакторів? І це при тому, що ЄБРР заявив про неможливість фінансування подовження терміну старих реакторів.	5.1
241	19	З другого боку таке подовження (терміну експлуатації енергоблоків діючих АЕС) з економічної точки зору недоцільне, адже наявні ядерні потужності в Україні використовуються лише на 72%.	33.4
242	19	Ми ставили питання щодо фонду НАЕК "Енергоатом", в якому б накопичувалися кошти по виведенню енергоблоків з експлуатації. Чи є такий фонд, чи є достатньо коштів в ньому і як ця процедура взагалі буде проводитись?	33.5
243	19	Наскільки ми зрозуміли, коштів на знаття з експлуатації у 2014 р. 1-го енергоблоку Запорізької АЕС нема, тобто є тільки один шлях - подовження експлуатації цього блоку?	33.6
244	19	Об'єм кредиту, який залучає НАЕК "Енергоатом", чи хоче залучити, складає 1,2 млрд. євро. Під який відсоток беруться ці кошти?	31.7
245	19	І яким чином це (кредит) буде повертатися - електроенергією чи грошима?	31.11
246	19	У мене складається таке враження, що НАЕК "Енергоатом" разом з фірмою "POURY" вводить керівництво ЄБРР в оману, тим, що виконуючи цю програму планомірно, поступово підходить до подовження терміну дії українських атомних енергоблоків.	5.1
247	19	Есть предложение построить мост до Никополя и снабдить никополецан дешёвым теплом.	30.5
248	19	Когда-то слушания проводили общественные, СХОЯТ и т.п., Украина, 45 миллионов сохранить... Какое мы отношение имеем к "Запорожстали"? Что мы от этого имеем? ... Вы ничего не дали - в бюджет... Мы - заложники.	30.6
249	19	Шість блоків (на ЗАЭС), ещё сколько будет?	34.8
250	19	По проекту у нас должно быть, - в случае техногенной (аварии), - сколько у нас на выезде из Энергодара дорог должно быть? Как можно выехать по одной дороге? Должно быть по проекту три дороги на выезд в случае аварии. Где? Две дороги есть.	19.12
251	19	Для чего существует радиоточка? Если завтра какой-то выброс будет, мне должны объяснить в какую сторону ветер дует или куда облако пошло? Обязаны вы об этом сообщить или нет?	19.1
252	19	Обязаны вы об этом (про аварию на АЕС) сообщить или нет? Кто должен финансировать эту трансляцию?	19.6
253	19	20 років назад у нас в районі було 20 000 радіоточок. Плата була символічна... На сьогоднішній день осталося 1 900 радіоточок. Плата зросла за радіоточку в 10 разів... Стоїть питання - відключити радіостанцію. Як же можна буде оповіщати (населення)?.. Не можна, щоб оплата за оповіщення вішалась на шию людям, що проживають поблизу атомної станції.	19.1
254	19	То, что в вашей программе по системе обеспечения (предусмотрено обеспечение информацией) через мобильные телефоны (СМС) - это как бы одна сторона медали. Не мешало бы все-таки прислушаться к (предложению об использовании) радиоточек, которые на сегодняшний день есть,.. радиоточки работают.	19.1
255	19	Мне бы хотелось, чтобы ... направления, на которые эти деньги (на социально-экономическую компенсацию риска населению) идут,.. (решались) непосредственно на территориях органами местного самоуправления... И пожелание к тем денежным средствам, которые непосредственно идут через НАЭК "Энергоатом" - хотелось, чтобы эти средства, прежде, чем зайти в регионы, были бы обсуждены с жителями населённых пунктов - а что хотят жители населённых пунктов?.. Чтобы... часть	30.7

№ з/п	№ Запиту	Персоніфіковані запитання, пропозиції та коментарі	Узагальн. №
		людей... змогла... надасть свої пропозиції, яким чином якісно... і з користю для суспільства використовувати ці засоби.	
256	19	Ми просимо доопрацювати Проект Звіту з ЕО, тобто включити виведення старих реакторів Запорізької АЕС з експлуатації, як альтернативу продовженню строку їх роботи.	4.6
257	20	Говорились про те, що процедура ЕО КЗПБ здійснюється відповідно до вимог в т.ч. і нашого Міністерства (Мінзкології), методологія сама. Питання - передбачає ли подальше здійснення програми проведення екологічної експертизи проекту в цілому і того, що включено в ЕО або, як у нас кажуть, в ОВОС, на наступних етапах?	3.6
258	20	Питання реконструкції, ремонтів, які виконуються на АЕС. На кожну цю роботу проводиться тендер. Хотіла би задати питання про те, проводиться ли аналіз справ на підприємствах, які беруть участь в тендері? Перевіряється ли - хороша ли зарплата в організації, яка подає свою заяву, виділяються ли достаточні засоби на охорону праці, є ли соціальний пакет для працівників цієї організації? К шкоді, в тендерах враховується питання ціни і коли організації, не мають нормального соціального пакету для своїх працівників, природно, у них дешевше ціна... Я думаю, що в цих питаннях потрібно більш чітко підходити до вибору тих, хто виграв тендер, тому що це соціальна відповідальність перед нашими людьми.	32.3
259	20	В КСПБ в "описі заходів" вказано: "різноманітні типи модернізації систем моніторингу та контролю". Що передбачається під модернізацією систем моніторингу чітко стосуючись населених пунктів "зони спостереження"?	5.6
260	20	Передбачається ли в заходах по 30-кілометровій зоні на випадок евакуації, на випадок яких-небудь ЧП на станції фінансування програмою? Порядку 30 років тому було рішення Ради Міністрів СРСР, в якому передбачалося будівництво доріг, лікарень, (надання) дозиметричних приладів, навіть будинків культури, на покращення автобусного зв'язу в 30-кілометровій зоні, щоб забезпечити на випадок аварії евакуацію населення. Передбачається ли щось на ці цілі в зв'язку з розробкою цієї програми?	5.6
261	21	Чому в ході проведення ЕО не було встановлено наявності взаємозв'язку між КЗПБ та програмою щодо продовження термінів експлуатації енергоблоків АЕС? Відповідно, чому потенційні наслідки експлуатації у понад проектний термін, до якого ведуть взаємодоповнюючі одна одну ці дві програми, не були належним чином оцінені в межах цієї ЕО?	4.5
262	21	Чому ... не були оцінені альтернативи, які б включали зупинку та виведення з експлуатації найстаріших енергоблоків?	4.6
263	22	Проект ЕО не містить повноцінного розгляду альтернатив запропонованому до розгляду варіанту КЗПБ (СОУ НАЕК 004:2011 - розділ 7, ч.1, п. 1.8. Альтернативи реалізації КЗПБ) в процесі проведення ЕО має бути розглянуто альтернативи такі як закриття та зняття з експлуатації енергоблоків, що вже відпрацювали свій ресурс, із оцінкою та врахуванням необхідних для цього заходів.	4.6
264	22	Кінцева дата прийняття питань, коментарів та зауважень громадян до ЕО КЗПБ не була оприлюднена. Як заявлено у Плані залучення зацікавлених сторін, 2-а фаза громадських консультацій почалась 10 червня, а термін консультацій становить 90 днів. Однак, у відповіді на наш запит (за №021 /АПІ від 29.08.11), Ви повідомили, що термін подачі коментарів закінчується 2 вересня, що урізає вказаний 90-ти денний термін на тиждень.	2.29
265	22	Кінцева дата прийняття питань, коментарів та зауважень громадян до ЕО КЗПБ не була оприлюднена. Як заявлено у Плані залучення зацікавлених сторін, 2-а фаза громадських консультацій почалась 10 червня, а термін консультацій становить 90 днів... Крім того, проект Звіту ЕО 10 червня не з'явився на сайті НАЕК "Енергоатом" (а лише 22 червня), що також фактично зменшує термін для ознайомлення.	2.29

4. Перелік тематичних напрямків

№ напрямку	Назва напрямку
1	Організація ЕО
2	Організація процесу КГ
3	Правові питання проекту, експертизи ТЕО та ЕО КЗПБ
4	Повнота матеріалів ЕО
5	Цілі КЗПБ
6	Повнота КЗПБ
7	Експлуатація ЗАЕС
8	Експлуатація РАЕС
9	Експлуатація ХАЕС
10	Експлуатація ЮУАЕС
11	Проведення обстежень, випробувань та тестувань обладнання, планово-профілактичних та капітальних ремонтів
12	Поводження з РАВ
13	Поводження з ВЯП
14	Ядерна безпека
15	Радіаційна безпека
16	Пожежна безпека
17	Загальнопромислова безпека
18	Фізичний захист
19	Аварійна готовність
20	Загальні питання з оцінки впливу на навколишнє середовище
21	Геологічні умови та сейсмічні впливи
22	Оцінка впливів на соціальне середовище
23	Оцінка впливів на повітряне середовище
24	Оцінка впливів на водне середовище
25	Оцінка впливів на флору та фауну
26	Оцінка взаємних впливів енергоблоків та об'єктів навколишнього техногенного середовища
27	Питання впливів АЕС у трансграничному контексті
28	Кадрова забезпеченість
29	Робота з громадськістю, інформування населення
30	Соціально-економічна компенсація ризику
31	Фінансово-економічні аспекти реалізації КЗПБ
32	Інші соціально-економічні питання
33	Інші питання ядерної енергетики
34	Інші питання, не пов'язані з розробленням та реалізацією КЗПБ

5. Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі і відповіді на них

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
1	Організація ЕО	
1.1	В документі "План залучення зацікавлених сторін" наявні неточні назви та адреси НУО	Зауваження враховане. Розміщені на сайті ДП НАЕК "Енергоатом" документи етапу визначення масштабів робіт є робочими документами, що мають проміжний характер. Наведена в них інформація потребуватиме уточнень і доповнень та в скоригованому вигляді буде представлена в складі остаточної версії Звіту про ЕО
1.2	Чи був присутнім в Україні на постійній основі представник компанії «РÖYRY» (Консультант ДП НАЕК "Енергоатом" з питань ЕО)?	Представник Консультанта (пан П.Бідерманн) працював у м.Київ протягом розроблення проекту Звіту про ЕО, а також був присутнім на всіх зустрічах з громадськістю протягом стадії ВО та обговорення результатів ЕО. Контракт з Консультантом завершується по затвердженні Звіту про ЕО.
1.3	Звідки походить компанія "Роугу"? Який досвід вона має у виконанні подібних ЕО?	Компанія "Роугу" (Франція) є глобальною консалтинговою та інжиніринговою компанією, що зосереджена на сталому розвитку та відповідальному веденні бізнесу. Її дослідження стосуються таких сфер, як енергетика, промисловість, рухоме та нерухоме майно, водні ресурси на навколишнє середовище. В компанії працюють 7000 експертів, компанія має мережу локальних офісів у більше ніж 50 країнах світу. Компанія "Роугу" була обрана для виконання ЕО КЗПБ за результатами міжнародного тендеру, проведеного Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (ЄБРР).
1.4	Яка загальна вартість ЕО КЗПБ? Яка частина цих витрат буде покрита за рахунок населення?	Для здійснення ЕО КЗПБ Європейський Банк Реконструкції та Розвитку виділив грант у розмірі 300 тис. євро. Ці кошти є незворотною допомогою, отже витрати на ЕО КЗПБ взагалі не покриватимуться за рахунок населення України.
1.5	Які критерії ЕО? Чи це національні, чи міжнародні критерії?	Критерії ЕО визначені стандартом "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40]. Цей документ кореспондує національні вимоги до процедури оцінки впливу на навколишнє середовище згідно з ДБН А.2.2-1 [16] на діяльність з екологічної оцінки процесу та результатів реалізації КЗПБ і розроблений з урахуванням положень директивного документу Європейського банку реконструкції та розвитку [51]. Стандарт [40] протягом процесу ЕО був розміщений на сайті ДП НАЕК "Енергоатом" http://www.energoatom.kiev.ua/ .
1.6	Чи є завдання на виконання Екологічної оцінки КЗПБ, ким воно узгоджене?	Вимоги до ЕО визначаються узгодженим Мінекології України стандартом СОУ НАЕК 004:1011. "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40], що оприлюднений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/). План-графік виконання ЕО наведений в узгодженому ЄБРР Звіті про визначення масштабів робіт, що також оприлюднений на вказаному сайті. Завдання (Terms of Reference) на обсяги робіт Консультанта (компанія "Роугу") узгоджене Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) та ДП НАЕК "Енергоатом".
1.7	Пропонується оприлюднити резюме експертів, що займалися ЕО КЗПБ та підготовкою Звіту про ЕО, та напрямки ЕО, що належали до їх відповідальності.	Відповідна інформація наведена у п.п. 1.4 та 12.3 Звіту про ЕО, що розміщений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС.
1.8	Як представники ЄБРР оцінюють відповідність ЕО	(Відповідь представника ЄБРР) ЕО ще триває і те, наскільки коректно вона реалізована остаточно можна буде оцінити по

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	вимогам до такої оцінки?	завершенні консультації з громадськістю, що також внесуть свої зміни до Звіту про ЕО в кінцевій редакції. Процес ЕО, що зараз триває - новий процес для України, його метою є максимальне врахування результатів КГ. Деякі питання, що задаються прямо зараз та ще виникатимуть - всі вони мають бути взяті до уваги та знайти відображення у Звіті про ЕО в кінцевій редакції. При цьому слід враховувати, що завдання КЗПБ обмежені саме підвищенням безпеки енергоблоків діючих АЕС України і ЕО не ставить задачу аналізу та удосконалення енергетичної стратегії країни - це завдання органів державної влади. Метою ЄБРР, як фінансової установи, що надаватиме кредит на реалізацію КЗПБ, є, зокрема, досягнення максимальної прозорості проекту та забезпечення якнайширшого доступу громадськості до інформації щодо цілей, ходу реалізації та наслідків реалізації Програми.
2	Організація процесу КГ	
2.1	Яка посадова особа ДП НАЕК "Енергоатом" є керівником діяльності з ЕО КЗПБ? Хто виступає контактними особами в процесі КГ?	Керівником діяльності з ЕО КЗПБ є заступник Генерального директора ВП "Атомпроектінжиніринг" ДП НАЕК "Енергоатом" пан Сазонов Г.В. Контактними особами в процесі КГ виступають п.Кочугов О.О. та п.Бойко В.Б.
2.2	Прийнята схема організації КГ є неприйнятною і не відповідає законодавству.	Твердження не обгрунтоване і не відповідає дійсності. Процес КГ був організований відповідно до вимог законодавства та міжнародних рекомендацій [1-16,40,51].
2.3	Чи залучене до ЕО населення інших областей, що входять до ЗС АЕС, крім областей, в яких безпосередньо розташовані АЕС?	Так, інформація стосовно КГ спрямовувалась до місцевих органів самоврядування Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей. Розміщена на сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) інформація щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ, зокрема і процесу КГ, доступна всім зацікавленим НУО та громадянам України. Незалежно від місця проживання та громадянства, будь-який представник НУО, ЗМІ або просто зацікавлена особа мали можливість прийняти участь у кожній зустрічі з громадськістю, завітати до громадських приймалень або надіслати свої запитання, коментарі, зауваження чи скарги поштою, факсом або електронною поштою.
2.4	Можливо, представники громадських організацій не були проінформовані заздалегідь стосовно планованих зустрічей щодо визначення обсягів робіт з ЕО КЗПБ.	Заздалегідь, до початку зустрічей, ДП НАЕК "Енергоатом" розмістив на веб-сайті http://energoatom.kiev.ua/ інформацію стосовно процесу КГ, зокрема, щодо дат і місць проведення зустрічей щодо масштабів робіт з ЕО та надіслав листи-запрошення на ці зустрічі до ряду попередньо визначених зацікавлених сторін (НУО, ЗМІ) з проханням їх ретрансляції іншим зацікавленим особам, а також з тією ж метою надав друковані екземпляри Плану залучення зацікавлених сторін органам місцевого самоврядування.
2.5	Які посади займають контактні особи - пан Кочугов О.О. та пан Бойко В.Б. та які їх повноваження щодо розповсюдження інформації у процесі консультацій з громадськістю?	Не є предметом обговорення з громадськістю посадові, функціональні та інші особисті подробиці контактних осіб, що в частині зовнішніх контактів в рамках цього процесу КГ відповідають виключно за прийняття та реєстрацію кореспонденції, а також за розсилання підготовленої у встановленому порядку офіційної інформації з боку ДП НАЕК "Енергоатом" з вказаної на його сайті офіційної для цього процесу КГ адреси електронної пошти sup.public@gmail.com .
2.6	Чому Запрошення до участі у нарадах щодо планування робіт з Екологічної оцінки "Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України", що	Запрошення до участі у нарадах щодо планування робіт з Екологічної оцінки "Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України" було розміщене на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) без підпису відповідальної посадової особи тому, що це запрошення не містить ніякої

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	було розміщене на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" та розсилалося до неурядових організацій і ЗМІ електронною поштою, не авторизоване підписом відповідальної посадової особи?	екологічної інформації, вірогідність якої потребувала б авторизації. Згідно вимог законодавства щодо документів екологічного змісту, які оприлюднюються, підпис відповідальної посадової особи обов'язково має бути наявним на Заяві про наміри та Заяві про екологічні наслідки планованої діяльності [16].
2.7	При підготовці до зустрічей з громадськістю з питань визначення обсягів ЕО в травні 2011 р. з були зроблені запити щодо надання додаткової інформації та надані запитання, на які не було отримано відповіді.	Твердження не відповідає дійсності. Перша кореспонденція, що містила запитання, пропозиції та коментарі була отримана 22.06.2011 р., тобто після зустрічей з громадськістю в травні 2011 р. Вказані запитання, пропозиції та коментарі внесені в "Книгу запитань-відповідей".
2.8	Який суб'єкт діяльності виступає організатором процесу КГ, зокрема, зустрічей з громадськістю?	Організатором процесу КГ, зокрема, зустрічей з громадськістю, виступають ДП НАЕК "Енергоатом" та компанія "POURY", як це було вказано у оприлюдненому на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та розповсюдженому Запрошенні до участі у нарадах щодо планування робіт з Екологічної оцінки «Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України» від 27.04.2011 р.
2.9	На яку адресу можна надсилати запитання, коментарі, зауваження та скарги щодо КЗПБ, Екологічної оцінки КЗПБ та процесу консультацій з громадськістю стосовно КЗПБ та ЕО КЗПБ?	Електронна адреса для контактів (sup.public@gmail.com), а також адреси та контактні телефони громадських приймалень процесу КГ в м.Енергодар, м. Київ, м.Кузнецовськ, м.Нетішин та м.Южноукраїнськ були оприлюднені на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та наведені у прес-релізах і запрошеннях на зустрічі з громадськістю, що розповсюджувались протягом процесу КГ.
2.10	Чи оприлюднений перелік НУО та ЗМІ, яким надсились запрошення на зустрічі з громадськістю протягом процесу КГ?	Такий перелік для Фази 1 КГ (визначення обсягів ЕО) наведений у "Плані залучення зацікавлених сторін", оприлюдненому на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/). У подальшому цей перелік доповнювався за заявками всіх осіб, що виявили зацікавленість у процесі КГ. Доповнений перелік буде представлений у Звіті про ЕО в остаточній редакції, що планується до оприлюднення у жовтні 2011 р.
2.11	Чому учасникам нарад щодо планування робіт з Екологічної оцінки "Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України" не надавалися друковані інформаційні матеріали?	Початкова фаза КГ (Фаза 1) мала на меті залучення громадськості до визначення обсягів Екологічної оцінки, тобто до планування майбутніх робіт. Єдиним документом, що був наявний на момент тих нарад був стандарт СОУ НАЕК 004:1011 "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40], який зазделегідь був оприлюднений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/). Розповсюдження друкованих копій нормативної документації на таких нарадах не вимагається і, зазвичай, не потребується.
2.12	Хто приймав участь у нарадах щодо планування робіт з Екологічної оцінки "Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України"?	Протоколи нарад з переліком присутніх наведені у Звіті про визначення масштабів робіт, що оприлюднений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/).
2.13	Які пропозиції та коментарі громадськості були враховані?	Всі отримані пропозиції та коментарі були взяті до уваги та систематизовані в цій "Книзі запитань-відповідей", де наведені також коментарі щодо їх врахування. Відповідні коригування

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		проекту Звіту про ЕО будуть представлені в остаточній версії цього звіту.
2.14	Просимо надіслати матеріали, що є предметом обговорення на зустрічах з громадськістю щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ.	Як було вказано у запрошенні на зустрічі з громадськістю, "з проектом Звіту про ЕО (українська та англійська версії) та з Резюме звіту про ЕО, розрахованим на широку аудиторію (українська та англійська версії), можна ознайомитись на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" http://www.energoatom.kiev.ua . Резюме Звіту про ЕО (англійська версія) також розміщене на сайті ЄБРР www.ebrd.com ."
2.15	Чи надсилались запрошення на зустрічі з громадськістю щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування населених пунктів, що входять до зони спостереження АЕС?	Крім розміщення на офіційних веб-сайтах ДП НАЕК "Енергоатом" та АЕС, інформація стосовно КГ, зокрема, щодо планованих зустрічей з громадськістю, спрямовувалась на і'мя голов обласних рад Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей, населені пункти яких входять до ЗС діючих АЕС України.
2.16	Пропонуємо на зустрічах з громадськістю щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ не дублювати інформаційні повідомлення двома мовами (українська та англійська).	Коментар врахований. За згодою присутніх пропозиція була прийнята для зустрічей, де серед громадськості були відсутні особи, що не володіють українською мовою (зустрічі у м.Енергодар, м.Кузнецовськ, м.Нетішин, м.Южноукраїнськ).
2.17	Пропонується не запрошувати на зустрічі з громадськістю щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ робітників АЕС.	Пропозиція неприйнятна. Зустрічі з громадськістю відкриті для всіх зацікавлених осіб, незалежно від громадянства, місця проживання та роботи, фаху та відношення до ядерної енергетики.
2.18	Хто з керівних осіб ДП НАЕК "Енергоатом" приймав участь у зустрічах з громадськістю щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ у місцях-супутниках АЕС?	На кожній зустрічі, крім експертів - розробників КЗПБ та Звіту про ЕО, були присутні вповноважені представники керівництва АЕС та ВП "Атомпроектінжиніринг" ДП НАЕК "Енергоатом". Прізвища та посади присутніх наведені у протоколах відповідних зустрічей, що оприлюднені на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/).
2.19	На зустрічах з громадськістю та у надісланих запитах з боку громадських організацій поставлено ряд проблемних питань, які не прийняті до уваги.	Твердження не відповідає дійсності. Всі без виключення запитання, зауваження та коментарі, отримані на зустрічах та за іншими шляхами надходження, були проаналізовані та відображені в цій "Книзі запитань-відповідей". У випадку обгрунтованого характеру зауважень та коментарів, відповідні коригування внесені до Звіту про ЕО в кінцевій редакції.
2.20	Діяльність НАЕК "Енергоатом", як і раніше, направлена на розбудову та нарощування потужностей ядерної енергетики України з ігноруванням вимог населення, зокрема, проживаючого в регіонах розміщення АЕС та підприємств ядерної галузі.	Твердження не обгрунтоване і не відповідає дійсності. Зокрема, процес КГ щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ був організований відповідно до вимог законодавства та міжнародних рекомендацій [1-16,40,51].
2.21	КЗПБ та Звіт про ЕО розміщені на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" на різних сторінках сайту. Доцільно розмістити ці документи на одній сторінці.	Дійсно, оскільки КЗПБ має принципове значення для діяльності ДП НАЕК "Енергоатом", посилання на Програму наведено на першій сторінці офіційного веб-сайту ДП НАЕК "Енергоатом" (сторінка "НАЕК "Енергоатом"). Однак, на тій самій сторінці, де розміщений Звіт про ЕО (сторінка "Безпека АЕС"), посилання на КЗПБ також розміщене.
2.22	Населенню України, що не проживає поблизу АЕС, не вистачає інформації щодо КЗПБ	Твердження не відповідає дійсності. Інформація стосовно КГ спрямовувалась до місцевих органів самоврядування Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	та ЕО КЗПБ.	Хмельницької областей. Розміщена на сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) інформація щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ, зокрема і процесу КГ, доступна всім зацікавленим НУО та громадянам України. Незалежно від місця проживання та громадянства, будь-який представник НУО, ЗМІ або просто зацікавлена особа мали можливість прийняти участь у кожній зустрічі з громадськістю, завітати до громадських приймалень або надіслати свої запитання, коментарі, зауваження чи скарги поштою, факсом або електронною поштою.
2.23	Чи запрошувались та чи брали участь у зустрічах з громадськістю представники органів державного регулювання безпеки та інших зацікавлених органів державної виконавчої влади?	Всім зацікавленим міністерствам та відомствам надсилалося запрошення до участі у зустрічах в процесі КГ. На окремих зустрічах у містах-супутниках АЕС були присутні представники регіональних підрозділів органів державного регулювання безпеки (екологічна інспекція, інспекція з ядерної та радіаційної безпеки, санітарно-епідеміологічна служба). При цьому слід зазначити, що присутність представників цих органів була бажаною, але не обов'язковою - відповідальність за процес КГ покладена на експлуатуючу організацію, а метою КГ є якнайширше залучення до ЕО КЗПБ саме громадськості. Орган державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки (ДІЯРУ) ще у 2010 р. виконав передбачену законодавством експертизу КЗПБ та надав позитивні висновки. Державна екологічна експертиза Звіту про ЕО виконуватиметься відповідно до [10,40] по завершенні процесу КГ з урахуванням його результатів.
2.24	Коли буде оприлюднена "Книга запитань-відповідей"? Чи залишиться час для аналізу відповідей громадськістю та надання додаткових коментарів до того, як буде завершено розроблення Звіту про ЕО в кінцевій редакції?	"Книга запитань-відповідей" буде оприлюднюватись на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) по частях по мірі їх готовності починаючи з середини серпня. Повна версія "Книга запитань-відповідей" буде розміщена на вказаному сайті не пізніше середини вересня поточного року. Остаточна версія Звіту про ЕО буде оприлюднена на початку жовтня. При цьому слід зазначити, що одною з рекомендацій, розроблених в ході ЕО, є продовження процесу інформування громадськості щодо реалізації КЗПБ по закінченні ЕО і, навіть, по закінченні реалізації КЗПБ, а також удосконалення механізмів такого інформування (див.п.8.1.2 Звіту про ЕО).
2.25	Консультації з громадськістю відбуваються з травня, чи надійшли вже якісь запитання, зауваження або коментарі від громадськості?	Загалом протягом 1-фази процесу КГ (оцінка обсягів робіт з ЕО) було отримано 79 запитань, зауважень або коментарів. Ці запитання відображені у оприлюднених проміжних звітах, обгрунтовані пропозиції враховані в першій редакції Звіту про ЕО.
2.26	Пропонується організувати громадські слухання щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ у населених пунктах 30-кілометрових зон навколо діючих АЕС України.	Питання організації та проведення громадських слухань виходить за межі компетенції ДП НАЕК "Енергоатом". Відповідно до положень законодавства [56,57], організація та проведення ГС відноситься до компетенції місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Тому дане питання буде переадресоване органам місцевого самоврядування Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей в складі "Книги запитань-відповідей".
2.27	Пропонується відкрити громадські приймальні в інших крупних населених пунктах 30-кілометрових зон навколо діючих АЕС, крім приймалень у містах-супутниках АЕС.	Відкриття таких громадських приймалень в інших населених пунктах 30-кілометрових зон не передбачене "Планом залучення зацікавлених сторін", оскільки вбачається надлишковим. Натомість діють інші канали надання запитань, зауважень та коментарів громадськістю - звичайною та електронною поштою на адресу будь-якої з громадських приймалень.
2.28	Абсолютна більшість населення 30-кілометрових зон навколо діючих АЕС не приймала участі	Процес КГ не передбачає волевиявлення громадян шляхом голосування або отримання якихось узагальнюючих соціологічних даних. Тому поняття "легітимності" та "репрезентативності" не

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	у процесі КГ. Чи вбачають організатори цього процесу легітимними такі консультації, а їх результати - репрезентативними?	можуть бути застосовані до цього процесу. Одним із його завдань було якнайширше інформування населення щодо КЗПБ, планів проведення екологічної оцінки та результатів ЕО КЗПБ. Це завдання було виконане шляхом використання всіх доступних каналів інформування - через ЗМІ, органи місцевого самоврядування, електронні листи на адресу потенційно зацікавлених громадських організацій та ін. Що стосується осіб, які виявили зацікавленість до КЗПБ та ЕО КЗПБ і прийняли участь у процесі КГ, то їх кількість була очікувано обмежена. Це визначається як специфікою питань КЗПБ, так і загальною відносно невисокою громадською активністю з питань, що безпосередньо не торкаються найбільш актуальних аспектів життєдіяльності людини. При цьому для всіх осіб, що виявили зацікавленість у участі, були створені умови для надання запитань, зауважень, пропозицій та ін., всі отримані від них коментарі будуть детально проаналізовані фахівцями та, за необхідності, враховані у Звіті про ЕО в кінцевій редакції.
2.29	Кінцева дата прийняття питань, коментарів та зауважень громадськості до ЕО КЗПБ не була оприлюднена. Як заявлено у Плані залучення зацікавлених сторін, 2-а фаза громадських консультацій почалась 10 червня, а термін консультацій становить 90 днів. Однак, у відповіді на наш запит (за №021 /АПІ від 29.08.11), Ви повідомили, що термін подачі коментарів закінчується 2 вересня, що урізає вказаний 90-ти денний термін на тиждень. Крім того, проект Звіту ЕО 10 червня не з'явився на сайті НАЕК "Енергоатом" (а лише 22 червня), що також фактично зменшує термін для ознайомлення.	Твердження не відповідає дійсності. Документ "Проект Звіту про екологічну оцінку. Резюме звіту, розраховане на широку аудиторію" був розміщений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) 09.06.2011р. Документ "Проект Звіту про екологічну оцінку. Основний звіт" був розміщений на тому ж сайті 09.06.2011р. Проект документу "Звіт про екологічну оцінку. Резюме звіту, розраховане на широку аудиторію" був розміщений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" 22.06.2011р. Відповідно до п. 6.1.2.2 «Плану залучення зацікавлених сторін»: «запитання, пропозиції та коментарі можна буде надати до ДП НАЕК «Енергоатом» протягом перших 90 днів від моменту розміщення документів». Виходячи з цього, запитання, пропозиції та коментарі будуть прийматись до 20.09.2011р., розглядатись і, за необхідності, враховуватись при розробленні Звіту про ЕО в остаточній редакції. При цьому, оскільки "Книгу запитань-відповідей" планується оприлюднити раніше, в листі за №021 /АПІ від 29.08.11 було вказано, що "В разі наявності додаткових запитань, зауважень або коментарів, просимо надіслати їх до 2 вересня 2011 р. Коментарі, що надходять пізніше, можуть розглядатись, але не будуть відображені у Книзі запитань-відповідей та остаточній версії Звіту про ЕО." Це означає, що, оскільки "Книга запитань-відповідей" планується до оприлюднення раніше, ніж закінчиться 90-денний термін активної фази КГ, коментарі, що надходять після її оприлюднення, будуть розглядатись і, за необхідності, враховуватись, але, природним чином, не можуть бути відображені у цій вже оприлюдненій "Книзі запитань-відповідей", що є додатком до остаточної версії Звіту про ЕО.
3	Правові питання проекту, експертизи ТЕО та ЕО КЗПБ	
3.1	Яку участь приймали органи державного регулювання у ЕО?	Стандарт "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40] був погоджений Міністерством екології та природних ресурсів України. Звіт про ЕО в остаточній редакції (після його коригування та доповнення за результатами КГ) підлягає екологічній експертизі у порядку, передбаченому законодавством [5,10,40].
3.2	Чому потребуються консультації з громадськістю	Для отримання кредиту потребується надання державних гарантій. Обов'язковою умовою їх надання є наявність позитивних

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ?	висновків державної експертизи техніко-економічного обґрунтування програми. ЕО є частиною такого обґрунтування, що, відповідно до вимог законодавства [1-10,15,16,40], міжнародних рекомендацій [51] та найкращої світової практики, має проводитись за участю громадськості. Звіт про ЕО, скоригований та доповнений за результатами КГ, буде наданий на екологічну експертизу.
3.3	Чому до переліку осіб, що погодили "Заяву про наміри щодо зведеної програми підвищення безпеки енергоблоків АЕС України", внесені посадові особи лише Запорізької, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей, в той час, як до 30-кілометрових зон навколо діючих АЕС входять також населені пункти Волинської та Дніпропетровської областей?	Вимоги до форми та змісту "Заяви про наміри" визначені ДБН А.2.2-1-2003 [16]. Відповідно до Додатку Г (обов'язкового) ДБН А.2.2-1-2003, "Заява про наміри" містить "інформацію про місце розташування майданчиків (трас) будівництва (варіанти)", не вимагає і не може вимагати визначення зони впливу об'єкту, оскільки таке визначення здійснюється на наступному етапі - в ході оцінки впливів на навколишнє середовище. Відповідно до цього, передбачене в [16] погодження з боку органу місцевого самоврядування стосується саме адміністративно-територіальних одиниць, в межах яких розташований майданчик об'єкту.
3.4	На яких підставах здійснюється Екологічна оцінка КЗПБ?	Для отримання кредиту потребується надання державних гарантій. Обов'язковою умовою їх надання є наявність позитивних висновків державної експертизи техніко-економічного обґрунтування програми. ЕО є частиною такого обґрунтування, що, відповідно до вимог законодавства [1-10,15,16,40], міжнародних рекомендацій [51] та найкращої світової практики, має проводитись за участю громадськості.
3.5	При аналізі техніко-економічного обґрунтування Комплексної (зведеної) програми та екологічної оцінки врахувати окремі положення Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 08.04.2011 "Про підвищення безпеки експлуатації атомних електростанцій України".	Коментар врахований. Відповідні роз'яснення внесені до п. 1.9 Звіту про ЕО. Розроблення та реалізація заходів КЗПБ є одним із завдань, визначених вказаним рішенням [55]: "2) затвердити у тримісячний строк: ... Комплексну програму модернізації і підвищення безпеки енергоблоків атомних електростанцій України на 2011 - 2017 роки".
3.6	Чи передбачається екологічна експертиза Звіту про ЕО?	Так. Відповідно до положень стандарту "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40], Звіт про ЕО в остаточній редакції (після його коригування та доповнення за результатами КГ) підлягає екологічній експертизі у порядку, передбаченому законодавством [5,10,40].
4	Повнота матеріалів ЕО	
4.1	На стадії ВО зацікавлені сторони мають залучатись до визначення остаточного складу Звіту з ЕО.	Правильно, саме з метою обговорення складу Звіту про ЕО, стандарт "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40] був розміщений на сайті ДП НАЕК "Енергоатом" http://www.energoatom.kiev.ua/
4.2	Чи передбачає ЕО додаткові заходи з моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС?	В рамках ЕО КЗПБ не передбачені додаткові польові дослідження або інші заходи з фізичного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС. Основним джерелом інформації, що використовувалася в ході ЕО, є дані раніше проведених ОВНС, Звітів з аналізу безпеки АЕС, технічних обґрунтувань безпеки енергоблоків АЕС, та звітів експлуатуючої організації з радіаційної безпеки та екологічного моніторингу в межах ЗС АЕС, екологічних звітів інших організацій та висновків державних експертиз.

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		Додатковими джерелами інформації слугувала інша проектна, технічна, експлуатаційна та наукова документація, що належить ДП НАЕК «Енергоатом».
4.3	Чи існують інші заходи з підвищення безпеки, що потребують реалізації, але не були включені до КЗПБ?	КЗПБ не просто містить набір заходів з підвищення безпеки, але й вичерпно охоплює всі заходи, впровадження яких на момент розроблення програми потребується (1) за вимогою органів державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, (2) згідно норм та стандартів України, (3) за рекомендаціями міжнародних експертів МАГАТЕ та РІСКАУДІТ та (4) базуючись на зворотному зв'язку та досвіді експлуатації. Серед вказаних вимог та рекомендацій немає жодної, що не врахована в КЗПБ.
4.4	Які основні екологічні аспекти ЕО?	Склад ЕО визначений стандартом "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40]. Відповідно до п.6.1 стандарту [40], до основних завдань ЕО, зокрема, належить: визначення пов'язаних з реалізацією КЗПБ джерел впливів на навколишнє середовище; визначення та коротка характеристика переліку аналізованих видів впливів енергоблоків АЕС на навколишнє середовище; визначення переліку потенційних об'єктів впливів від енергоблоків АЕС, чутливих до реалізації КЗПБ; короткий огляд існуючого стану навколишнього природного, соціального та техногенного середовища в межах зон спостереження кожної АЕС і результатів прогнозу змін їх стану при відмові від реалізації КЗПБ (за нормальних умов та при аваріях на кожній АЕС); оцінка впливу заходів КЗПБ на прогнозовані зміни стану навколишнього природного, соціального та техногенного середовища та аналіз їх відповідності екологічним вимогам, нормам та правилам з безпеки; аналіз змін або обґрунтування відсутності змін впливів на навколишнє середовище безпосередньо під час реалізації заходів КЗПБ; короткий огляд комплексу ресурсозберігаючих, захисних, відновлювальних та охоронних заходів, що здійснювались або здійснюються на кожній АЕС, аналіз змін комплексу цих заходів внаслідок реалізації КЗПБ та оцінка їх ефективності; огляд залишкових впливів від кожної АЕС за нормальних умов експлуатації (без урахування заходів КЗПБ) та аналіз їх змін внаслідок реалізації КЗПБ; комплексна оцінка екологічних ризиків при аваріях на кожній АЕС (без урахування заходів КЗПБ) та змін цих ризиків внаслідок реалізації КЗПБ; оцінка економічної ефективності від реалізації КЗПБ за аспектами екологічного впливу та впливу на здоров'я населення; оцінка можливого впливу від реалізації КЗПБ у транскордонному контексті. Стандарт [40] протягом процесу ЕО був розміщений на сайті ДП НАЕК "Енергоатом" http://www.energoatom.kiev.ua/ .
4.5	В оприлюдненому проекті Звіту про ЕО не розглянутий зв'язок між КЗПБ та програмами, пов'язаними з продовженням експлуатації енергоблоків діючих АЕС, та іншими чинними державними та галузевими програмами в сфері використання ядерної енергії. Як наслідок, відповідні ризики залишилися поза аналізом.	Зауваження враховане. Розділ 1.7 Звіту про ЕО в кінцевій редакції доповнений інформацією про зв'язок КЗПБ з програмою продовження експлуатації енергоблоків діючих АЕС та іншими чинними державними та галузевими програмами в сфері використання ядерної енергії. Стислий опис можливого впливу реалізації цих програм на залишкові впливи АЕС за нормальних умов експлуатації та при аваріях на ЗАЕС, РАЕС, ХАЕС та ЮУАЕС без урахування КЗПБ наведений у п.п.2.5.11, 2.5.14, 3.5.11, 3.5.14, 4.5.11, 4.5.14 та 5.5.11, 5.5.14 Звіту про ЕО в остаточній редакції. Результати аналізу впливу КЗПБ за цими аспектами наведені у п.п.2.5.12, 2.5.15, 3.5.12, 3.5.15, 4.5.12, 4.5.15 та 5.5.12, 5.5.15 Звіту про ЕО в остаточній редакції. При цьому слід зазначити, що заходи КЗПБ стосуються підвищення безпеки виключно діючих енергоблоків АЕС України протягом залишку визначеного на

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		сьогодні їх життєвого циклу (етапи експлуатації та зняття з експлуатації). Впровадження заходів КЗПБ не обумовлює рішення щодо продовження терміну експлуатації діючих енергоблоків. І навпаки, завершення їх експлуатації не розглядається, як підстава для відмови від реалізації КЗПБ. Програма продовження терміну експлуатації енергоблоків діючих АЕС України є окремою програмою, що реалізується паралельно з КЗПБ.
4.6	Чому в якості альтернативи реалізації КЗПБ не розглядається дострокове зняття з експлуатації енергоблоків діючих АЕС України, зокрема, найстаріших з них - енергоблоків №1,2 Южно-Української АЕС, №1,2 Запорізької АЕС?	Зауваження враховане. Відповідні роз'яснення внесені до п.1.8.1 Звіту про ЕО. За будь-яким варіантом зняття з експлуатації енергоблоку - по завершенні визначеного терміну експлуатації або достроково, всі його системи безпеки та інше важливе для безпеки обладнання мають експлуатуватись до остаточної зупинки та протягом першого етапу ЗЕ - до завершення вивантаження ВЯП. Значна частина цих систем та обладнання потребується і на наступних етапах ЗЕ - до повного видалення всіх РАВ з енергоблоку. КЗПБ передбачає впровадження заходів з підвищення безпеки енергоблоків, що потребуються протягом залишку визначеного на сьогодні всього їх життєвого циклу (етапи експлуатації та зняття з експлуатації). Тому їх дострокове зняття з експлуатації без впровадження цих заходів є лише часним випадком аналізованої в ЕО альтернативи - відмови від реалізації КЗПБ. При цьому слід врахувати, що експлуатуюча організація - ДП НАЕК "Енергоатом" не пропонує дострокове ЗЕ енергоблоків діючих АЕС України за власною ініціативою, а зовнішнє рішення, згідно [6], має затверджуватись органами державної влади, які приймали рішення про будівництво, і доводиться до відома експлуатуючої організації не пізніше як за два роки до остаточної зупинки. До того ж, як світова (наприклад, досвід АЕС "Грейсфальд", Німеччина), так і вітчизняна (досвід Чорнобильської АЕС) практика свідчать, що у випадку дострокового ЗЕ його тривалість значно зростає порівняно з плановою остаточною зупинкою.
4.7	В Звіті про ЕО відсутня інформація щодо впливу на здоров'я населення внаслідок реалізації КЗПБ за рахунок зниження фактичних та потенційних впливів (ризиків) і, як наслідок, зниження психологічного навантаження на людину.	Твердження не відповідає дійсності. Вплив на здоров'я населення від реалізації КЗПБ розглянутий в п.п.2.3.3, 3.3.3, 4.3.3 та 5.3.3 Звіту про ЕО. Зокрема, серед висновків вказано, що "зменшення ризиків аварій, в свою чергу, означає зниження рівня стресу, пов'язаного з роботою або проживанням поблизу АЕС, що позитивно вплине на психологічний стан робітників та населення регіону". З метою підвищення ефективності такого позитивного впливу, в ході ЕО розроблені відповідні рекомендації щодо покращення інформування громадськості, наведені в п.8.1.2 Звіту про ЕО.
5	Цілі КЗПБ	
5.1	Чи включає КЗПБ заходи з продовження експлуатації діючих енергоблоків АЕС України або спорудження нових ядерних потужностей?	Ні. Заходи КЗПБ стосуються підвищення безпеки виключно діючих енергоблоків АЕС України протягом залишку визначеного на сьогодні їх життєвого циклу (етапи експлуатації та зняття з експлуатації).
5.2	Чому до сьогодні актуальні питання підвищення безпеки старих енергоблоків АЕС, які відпрацювали більшу частину 30-річного терміну, передбаченого вихідними проектами?	На відміну від підвищення ефективності ядерних енергоблоків (зниження питомих витрат, підвищення ВП і КВВП та ін.), підвищення їх безпеки є безумовно важливим незалежно від їх залишкового ресурсу та планованого періоду подальшої експлуатації. В середньому діючі енергоблоки АЕС України відпрацювали близько 50% визначеного на сьогодні терміну їх експлуатації. Очевидно, що найбільшій увазі з точки зору підвищення безпеки потребують саме найстаріші енергоблоки. Впровадження заходів з підвищення безпеки кожного з діючих

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		енергоблоків тривало з самого початку їх експлуатації. Такий процес, що відповідає світовій практиці, визначається як накопиченням експлуатаційного досвіду, так і поступовим пожежостішенням вимог з безпеки. Заходи з підвищення безпеки на діючих АЕС впроваджувались раніше за попередніми програмами, зокрема [41-48]. Частина раніше планованих заходів не була реалізована внаслідок складного фінансово-економічного стану в енергетичній галузі в умовах перехідної економіки країни та світової економічної кризи.
5.3	За якими критеріями визначається графік реалізації заходів КЗПБ?	Як описано в п.1.5.3 Звіту про ЕО, заходи КЗПБ розподілені на категорії та за пріоритетами відповідно до ступеню їх впливу на підвищення безпеки. Разом з іншими обмежувачими факторами (строки закупівлі та постачання обладнання, періоди ППР та ін.), графік реалізації КЗПБ бере до уваги пріоритетність заходів, що забезпечить випереджаюче впровадження заходів, які мають більший вплив на підвищення безпеки.
5.4	За якими критеріями будуть відбиратися заходи з підвищення безпеки, що одночасно є заходами з продовження терміну експлуатації?	Перелік заходів КЗПБ визначений та розподілений за пріоритетами відповідно до ступеню їх впливу на підвищення безпеки енергоблоків (див.п.1.5.3 Звіту про ЕО). Продовження терміну їх експлуатації не розглядається в КЗПБ. (Див., також, відповідь п.п.5.1, 5.2.)
5.5	Чи передбачає КЗПБ які-небудь екологічні заходи?	Так. Зокрема серед заходів КЗПБ, що мають захисний характер, передбачене створення систем сейсмологічного моніторингу на кожній АЕС (заходи КЗПБ №№18101, 28101, 38101). Згідно висновків ЕО, КЗПБ не вплине на заходи із захисту навколишнього середовища, які вже впроваджуються на АЕС України, а тому реалізація програми може продовжуватись без будь-яких обмежень та застережень і не потребує додаткових специфічних заходів із захисту навколишнього середовища. Під час реалізації КЗПБ та за результатами її реалізації специфічні ресурсозберігаючі, відновлювальні або компенсаційні заходи на додаток до тих, що вже реалізовані на проммайданчиках, в СЗ та ЗС АЕС також не вбачаються необхідними. При цьому, реалізація КЗПБ загалом знизить ризики для навколишнього середовища на прилеглих до АЕС територіях, завдяки зниженню ймовірності аварій, удосконаленню управління аварійними ситуаціями на АЕС і , як наслідок, зниженню потенційних наслідків аварій. Тому, власне всі заходи програми і КЗПБ в цілому мають екологічний контекст.
5.6	Чи містить КЗПБ заходи із забезпечення захисту жителів населених пунктів зон спостереження навколо АЕС?	Ні. КЗПБ охоплює лише заходи з підвищення безпеки енергоблоків діючих АЕС України, які впроваджуватимуться ДП НАЕК "Енергоатом" безпосередньо на АЕС. До того, з метою подальшого удосконалення інформування громадськості, в ході ЕО розроблені відповідні рекомендації (див. п.8.1.2 Звіту про ЕО), що стосуються питань раннього попередження населення, уніфікації та розширення інформації, що оприлюднюється ДП НАЕК "Енергоатом" та ін. Згідно законодавства, відповідальність за аварійну готовність покладена на МНС України, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.
6	Повнота КЗПБ	
6.1	Заходи з підвищення безпеки на діючих АЕС впроваджувались раніше за попередніми програмами, що не були реалізовані в повному обсязі та термін виконання яких	Заходи з підвищення безпеки на діючих АЕС впроваджувались раніше за попередніми програмами, зокрема [41-48]. Частина раніше планованих заходів не була реалізована внаслідок складного фінансово-економічного стану в енергетичній галузі в умовах перехідної економіки країни та світової економічної кризи. КЗПБ є суттєво ширшою за попередні програми і включає всі

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	вже закінчився. Чи покриває КЗПБ всі заходи з підвищення безпеки за попередніми програмами, які не були реалізовані?	раніше невиконані заходи попередніх програм, виправдані з точки зору підвищення безпеки діючих АЕС.
6.2	Потребується встановлення сейсмічних датчиків на всіх АЕС.	Створення систем сейсмологічного моніторингу на кожній АЕС передбачене в КЗПБ (заходи КЗПБ №№18101, 28101, 38101).
6.3	Чи передбачений розгорнутий аналіз аварій серед заходів КЗПБ? Чи охоплює ЕО КЗПБ оцінку наслідків аварій на діючих АЕС?	Так. Серед заходів КЗПБ за напрямком "Аналіз аварій" передбачене розроблення звітів з аналізу безпеки в повному обсязі для всіх АЕС та впровадження оперативного ймовірнісного аналізу безпеки. Інформація щодо екологічних ризиків від аварій на АЕС наведена у Звіті про ЕО. Комплексна оцінка змін цих ризиків внаслідок реалізації КЗПБ представлена у п.п.2.5.15, 3.5.15, 4.5.15, 5.5.15 Звіту.
6.4	Чи охоплює КЗПБ питання ефективності систем охолодження? Чи аналізувалась в ЕО КЗПБ достатність водних ресурсів для діючих АЕС у літній період?	Так. Питання ефективності систем охолодження включені до КЗПБ за напрямками "Підтримка запасу теплоносія першого контуру", "Охолодження першого контуру", "Допоміжні системи". Результати аналізу забезпечення діючих АЕС водними ресурсами наведені в п.п.2.1.4, 2.2.4, 2.5.1 та аналогічних пунктах розділів 3,4,5 Звіту про ЕО. Загальним висновком є достатність водних ресурсів для діючих АЕС України.
6.5	Відповідно до законодавства більшості країн з розвинутою ядерною енергетикою, використання відкритих систем охолодження АЕС, що призводять до значної мінералізації води, заборонене. Чи передбачають заходи КЗПБ зменшення мінералізованих скидів АЕС до відкритих водойм?	Так. Зокрема, КЗПБ передбачає удосконалення та автоматизацію самих водо-хімічних режимів 1-го та 2-го контурів, а також модернізацію системи автоматизованого хімічного контролю 1-го та 2-го контурів (АХК 1,2).
6.6	Що є метою ЕО КЗПБ? Чи передбачає ЕО створення або удосконалення систем моніторингу навколишнього середовища?	Згідно п.5.1 стандарту СОУ НАЕК 004:1011 "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40], "ЕО виконується з метою оцінки впливів на навколишнє середовище, пов'язаних з реалізацією КЗПБ, для забезпечення дотримання вимог з охорони навколишнього середовища та екологічної безпеки внаслідок її реалізації." Проведення польових або лабораторних досліджень, створення нових або удосконалення існуючих систем моніторингу в рамках ЕО КЗПБ не передбачається. Однак, за необхідності, рекомендації щодо доповнення КЗПБ відповідними заходами будуть внесені до Звіту про ЕО.
6.7	Потребується переглянути всі можливі ситуації, які можуть виникнути під час експлуатації АЕС, з урахуванням аварій, що сталися в Україні та за кордоном.	Дане завдання передбачене за напрямом 9 КЗПБ "Аналіз аварій". Зокрема, для всіх енергоблоків діючих АЕС передбачається розроблення в повному обсязі звітів з аналізу безпеки (ЗАБ), врахування повного спектру вихідних подій, здійснення аналізу важких аварій та ін. заходи.
6.8	Потребується обґрунтувати достатність наявних ступенів захисту блоків в ситуаціях, які можуть виникнути в процесі експлуатації АЕС, при необхідності передбачити додаткові системи захисту.	Обґрунтування достатності захисних бар'єрів та систем безпеки енергоблоків є обов'язковою складовою проектною документації та підтверджується вихідною оцінкою та періодичними переоцінками рівня безпеки [18]. КЗПБ передбачає розроблення в повному обсязі звітів з аналізу безпеки (ЗАБ) для всіх блоків діючих АЕС з врахуванням повного спектру вихідних подій (напрям 9 КЗПБ "Аналіз аварій").
6.9	Потребується особливу увагу	Умови безпечної експлуатації АЕС не припускають використання

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	приділити об'єктам, які відпрацювали нормативний термін служби.	елементів, систем та обладнання понад призначений термін служби без детального обстеження та обґрунтування їх залишкового ресурсу та перевизначення терміну служби за погодженням з генеральним проектувальником АЕС та дозволом органу державного регулювання. КЗПБ передбачає низку заходів з модернізації або реконструкції ряду систем та елементів, що впливають на безпеку АЕС.
6.10	Які заходи з підвищення безпеки плануються для енергоблоків діючих АЕС України?	Технічні рішення з підвищення безпеки, що впроваджуватимуться в рамках КЗПБ на кожній діючій АЕС, стисло описані в п.п.2.1.13, 3.1.13, 4.1.13, 5.1.13 Звіту про ЕО. Розгорнутий опис цих заходів по кожному типу енергоблоків на кожній діючій АЕС наведений в КЗПБ. Вказані документи розміщені на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС.
6.11	Які причини непланових зупинок енергоблоків діючих АЕС України та які заходи вживаються для їх попередження?	Основними причинами непланових зупинок енергоблоків діючих АЕС є диспетчерські обмеження та порушення у роботі АЕС. Зокрема, протягом минулого 2010 року таких порушень сталося на ЗАЕС – 8, на РАЕС – 4, на ХАЕС – 6, на ЮУАЕС – 4, що призвело до необхідності 5 позапланових ремонтів. Жодне з порушень в роботі АЕС не призвело до аварії та не вплинуло на безпеку. Для попередження подібних порушень здійснюється ряд організаційних заходів з удосконалення планово-профілактичної діяльності та технічних заходів з удосконалення систем діагностики, а також з модернізації та реконструкції основного та допоміжного обладнання. Всі технічні заходи такого плану, що одночасно потребуються для підвищення безпеки енергоблоків діючих АЕС, України включені до КЗПБ.
6.12	Яким чином враховане те, що попередня програма з підвищення безпеки стосовно енергоблоків "малої" серії №1,2 Южно-Української АЕС виконана лише на 40%?	Дійсно, заходи, передбачені відповідно до "Концепції підвищення безпеки діючих енергоблоків атомних електростанцій" [47], не були виконані в повному обсязі. Однак, найбільші обсяги робіт були здійснені саме на найстаріших енергоблоках - №1,2 РАЕС, №1,2 ЮУАЕС та №1 ЗАЕС. Зокрема, на енергоблоці №1 ЮУАЕС з 96 запланованих заходів виконано 84 (88%). Див., також, відповіді п.п.5.2, 6.1.
7	Експлуатація ЗАЕС	
7.1	Що було причиною відключення від мережі енергоблоку №2 Запорізької АЕС у травні 2011 року? Чи можна відновлювати його підключення без виявлення причини?	11 травня 2011 року о 15 год. 25 хв. енергоблок №2 Запорізької АЕС був відключений від мережі дією електричного захисту. Енергоблок був знов підключений до мережі 12 травня о 9 год. 28 хв. Відновлення нормальної експлуатації енергоблоку не припускається без виявлення та видалення причини її порушення.
7.2	Згідно ст. 74 Водного Кодексу України "використання технологічних водойм (ставки - охолоджувачі теплових і атомних станцій ...) повинно проводитись відповідно до норм і правил експлуатації, визначених у технічних проектах, затверджених у встановленому законодавством порядку". Ким та на якій підставі затверджений технічний проект Запорізької АЕС, які норми і правила використання	Проект Запорізької АЕС потужністю 4000 МВт розроблений відповідно до Постанови Ради Міністрів СРСР №870 від 21.10.1976 р. на підставі акту вибору майданчика, затвердженого Постановою Ради Міністрів УРСР № 303-9 від 30.06.1976 р., де передбачене подальше розширення АЕС до 6 000 МВт. Проект АЕС потужністю 4 000 МВт затверджений рішенням Ради Міністрів СРСР № 200р від 04.02 1980 р. Проект розширення АЕС до 6 000 МВт розроблений відповідно до Розпорядження Ради Міністрів СРСР № 920 від 14.05.1981 г. Та Ради Міністрів УРСР № 448р від 18.07.1981 р. на підставі завдання на проектування, затвердженого Міненерго СРСР (протокол № 73 від 23.07.1982 р.) Затверджено проект розширення станції до 6 000 МВт (друга черга) в 1988 р. Стосовно водойми-охолоджувача (ВО) в проекті передбачені всі його гідротехнічні характеристики (зокрема, межі, об'єм, площа дзеркала, інфільтрація та ін.), а також експлуатаційні

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	водойми-охолоджувача він передбачає?	показники (зокрема, температурні, випаровувальні, продувочні та ін.).
7.3	Чи визначені межі Запорізької АЕС, зокрема, водойми-охолоджувача (ВО), як ВО розмежована з Каховським водосховищем та землями водного фонду?	Межі промислового майданчика Запорізької АЕС, а також її ВО визначені проектною документацією ЗАЕС (див.п.7.2). ВО є окремою від Каховського водосховища водоймою, пов'язаною з ним підвідним та відвідним каналами для цілей продувки ВО.
8	Експлуатація РАЕС	
	<i>Не надходило</i>	
9	Експлуатація ХАЕС	
	<i>Не надходило</i>	
10	Експлуатація ЮУАЕС	
	<i>Не надходило</i>	
11	Проведення обстежень, випробувань та тестувань обладнання, планово-профілактичних та капітальних ремонтів	
11.1	Чи існує система контролю стану корпусу реактору?	Так. Стан корпусу реактору підлягає періодичному контролю. Залишковий ресурс металу корпусу та зварних швів енергоблоків оцінюється на основі програм зразків-свідків, що завантажені до активних зон з початку експлуатації енергоблоків.
11.2	Чи не призведе реалізація КЗПБ до збільшення тривалості планово-попереджувальних та капітальних ремонтів енергоблоків діючих АЕС, зменшення їх КВВП і, як наслідок, до більшого завантаження ТЕС з відповідними негативними екологічними та екологічними наслідками?	Ні. Збільшення тривалості планово-попереджувальних та капітальних ремонтів енергоблоків діючих АЕС через впровадження заходів КЗПБ не прогнозується. Це підтверджується досвідом впровадження аналогічних заходів на енергоблоках №2 Хмельницької та №4 Рівненської АЕС.
12	Поводження з РАВ	
12.1	Чи будуть оцінені в ЕО обсяги додаткових РАВ від впровадження заходів КЗПБ?	ЕО обмежується якісною оцінкою додаткових обсягів РАВ, згідно висновків якої не потребується змін у системах поводження з РАВ на АЕС, крім тих, що передбачені Програмою поводження з радіоактивними відходами ДП НАЕК "Енергоатом" [49], складеною відповідно до Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами [50] . За кожним окремим заходом детальна кількісна оцінка додаткових обсягів РАВ (в разі їх наявності) буде здійснюватись в складі обґрунтовуючих матеріалів для отримання дозволу на виконання відповідних робіт
12.2	Чи існує план мінімізації радіоактивних відходів АЕС України?	Так. Заходи з мінімізації передбачені Програмою поводження з радіоактивними відходами ДП НАЕК "Енергоатом" [49], складеною відповідно до Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами [50] .
13	Поводження з ВЯП	
13.1	Чому пристанційне сховище відпрацьованого ядерного палива (СВЯП) на Запорізькій АЕС було споруджене незважаючи на негативні результати референдуму	Пристанційні СВЯП є частиною технологічного циклу АЕС і, як такі, не підпадають під дію Закону України "Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення" [11]. При цьому, навіть для об'єктів

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	1994р.?	загальнонаціонального значення, на які поширюється дія цього закону, результати консультативного референдуму, в разі його проведення, мають дорадчий характер для місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування при погодженні розміщення такого об'єкту на їх території. До того ж, спорудження пристанційного СВЯП ЗАЕС не потребувало додаткового землевідведення, а вказаний закон був прийнятий ВР України у 2005 р. - після введення в експлуатацію цього СВЯП.
13.2	Яка проектна потужність та рівень заповнення пристанційного сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП) Запорізької АЕС?	Пристанційне СВЯП ЗАЕС розраховане на 380 контейнерів, у яких можна розмістити 9 000 відпрацьованих тепловиділяючих зборок (ВТВЗ). На сьогодні на майданчику сховища встановлено 96 контейнерів. Прогнозовані середньорічні обсяги вивантаження ВЯП з енергоблоків №1-6 ЗАЕС складають 252 ВТВЗ/рік.
14	Ядерна безпека	
14.1	Який рівень безпеки АЕС України порівняно із світовими аналогами?	Відповідно до висновків всіх без виключення міжнародних експертних місій (МАГАТЕ, Ріскаудіт, ВАНО та ін.), рівень безпеки АЕС України співставний з рівнем безпеки АЕС того ж віку в країнах з розвинутою ядерною енергетикою (країни ЄС, РФ, США, та ін.), а за окремими аспектами являє собою найкращий світовий досвід.
15	Радіаційна безпека	
15.1	Радіаційний контроль на АЕС на сьогодні здійснюється тільки внутрішніми службами, населення має інформацію щодо радіаційного стану тільки від АЕС. Потребується створення незалежної від АЕС системи радіаційного контролю та інформування населення щодо його результатів.	Незалежно від АЕС, постійний або періодичний контроль радіаційного стану в населених пунктах та на території ЗС АЕС здійснюють також органи санітарно-епідеміологічного нагляду, служби МНС України, науково-дослідні інститути та ін. організації. При цьому, завдяки спеціальній спрямованості систем радіаційного контролю АЕС (безперервний контроль та ранне оперативне попередження щодо порушення захисних бар'єрів на шляху розповсюдження радіоактивних речовин), саме ці системи є найбільш чутливими, а їх дані - найбільш повними. Відповідність систем та вірогідність їх даних контролюється з боку органів державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки і державного органу із стандартизації. Повномасштабне дублювання цих висококоштовних систем незалежними організаціями не передбачене законодавством, не має світових аналогів та вбачається економічно невиправданим.
15.2	Чому санітарно-захисна зона (СЗЗ) Запорізької АЕС не охоплює всі об'єкти ЗАЕС, зокрема, водойму-охолоджувач (ВО)?	Твердження не відповідає дійсності. СЗЗ Запорізької АЕС визначена, як територія, що охоплює кола навколо кожного джерела викидів (венттруби енергоблоків та спецкорпусів) і ВО.
15.3	Що таке "зона спостереження"? Коли і як вона встановлюється? Хто зобов'язаний здійснювати ці спостереження?	Відповідно до визначення п.1.13 ОСПУ [13], зона спостереження - це "територія, на якій можливий вплив радіоактивних скидів і викидів радіаційно-ядерного об'єкта і де здійснюється моніторинг", а моніторинг - це "збір первинної інформації (вимірювання потужності поглинутої в повітрі дози, визначення вмісту радіонуклідів у об'єктах навколишнього середовища, продуктах харчування, воді тощо) з метою подальшого використання цієї інформації для контролю радіаційно-гігієнічного та контролю дозиметричного". Згідно положень п.9.4.1 того ж документу, "Необхідність установавання цих зон визначається ступенем радіаційної небезпеки підприємства для населення, а для диференціації підприємств за цим критерієм вводиться поняття категорії підприємства." (Відповідно до статті 1, розділу VII Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" [6] розміри та межі ЗС визначаються "...у проекті згідно з нормами, правилами і стандартами у сфері

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		використання ядерної енергії, узгоджуються з органами державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки і затверджуються місцевими Радами народних депутатів." Відповідно до статті 13, Розділу III, Закону України "Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання" [9], "систематичний контроль за радіаційним станом ... в ... зонах спостережень, а також за викидами і скидами радіоактивних речовин" зобов'язані здійснювати юридичні та фізичні особи, які здійснюють практичну діяльність.
15.4	Як визначається санітарно-захисна зона (СЗЗ) АЕС? В разі, якщо СЗЗ має форму кола, що слугує його центром?	Згідно визначення п.1.13 ОСПУ [13]: "Санітарно-захисна зона (далі - СЗЗ) - територія навколо радіаційно-ядерного об'єкта, де рівень опромінення людей в умовах нормальної експлуатації може перевищити квоту ліміту дози для категорії В." Тому розміри СЗЗ визначаються відстанню від джерел викидів за нормальних умов експлуатації (вентиляційні труби енергоблоків та спецкорпусів). СЗЗ визначається для всієї АЕС з урахуванням всіх джерел викидів, як огинаюча кіл навколо кожного джерела. У випадку Запорізької АЕС до СЗЗ включена також водойма-охолоджувач.
16	Пожежна безпека	
	<i>Не надходило</i>	
17	Загальнопромислова безпека	
	<i>Не надходило</i>	
18	Фізичний захист	
18.1	Яким чином забезпечується захист діючих АЕС України від актів ядерного тероризму?	Вимоги до фізичного захисту діючих АЕС України, що мають на меті унеможливлення актів ядерного тероризму, крадіжок радіоактивних матеріалів та зміцнення режиму нерозповсюдження ядерної зброї, регламентовані Законом України "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання" [34] та іншими нормативно-правовими актами. Створені відповідно до цих вимог системи фізичного захисту АЕС, зокрема, передбачають розподіл відповідальності посадових осіб, допуск осіб до роботи на ядерних установках за результатами спеціальної перевірки, охорону та оборону АЕС, захист інформації з обмеженим доступом, підвищення кваліфікації фахівців з фізичного захисту, періодичні тренування та ін. організаційні і технічні рішення. Відповідно до вимог законодавства, наявність систем фізичного захисту АЕС є обов'язковою умовою надання ліцензії на їх експлуатацію, а ефективність цих систем підтверджується результатами періодичних державних перевірок.
19	Аварійна готовність	
19.1	Пропонується відновити систему провідного радіо, що існувала ще за радянських часів, та застосовувати її в цілях раннього попередження.	Таке рішення вимагатиме помітних капітальних інвестицій та обмежить коло проінформованих осіб тими, хто знаходиться вдома та слухає радіо. Натомість, в ході ЕО розроблені рекомендації щодо впровадження системи раннього попередження через смс-повідомлення, що надсилатимуться на мобільні телефони. Заявки на реєстрацію мешканців 30 км зони спостереження на включення до такої системи також можуть збиратись через смс-повідомлення від зацікавлених осіб. Вказані рекомендації деталізовані в п.8.1.3 Звіту про ЕО.
19.2	Для забезпечення швидкої та безпечної евакуації населення у разі аварії на Рівненській АЕС, потребується завершення	Згідно п.5.30 ДБН В.1.2-4-2006 "Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони)" [58], у зоні можливого небезпечного радіоактивного забруднення АЕС слід проектувати не менше двох доріг із твердим покриттям. На сьогодні для

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	дороги через існуюче звалище (300-350 м), яка б скоротила відстань для доставки вантажів та евакуації персоналу станції, щонайменш, на 6 км у південно-східному напрямку (у Полиці).	евакуації персоналу з проммайданчика РАЕС до м.Кузнецовськ в межах С33 існує дві дороги у західному напрямку. Однак, оскільки відстань між ними не перевищує 200-250 м, розглядається можливість спорудження третьої дороги у північному напрямку з виїздом на автодорогу Нова Рафалівка - Стара Рафалівка загальною довжиною 3,5 км
19.3	Для забезпечення швидкої та безпечної евакуації населення у разі аварії на Рівненській АЕС, потребується спорудження нового мосту через р. Стир за рахунок ДП НАЕК "Енергоатом".	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органу місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими громадами через органи місцевого самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів.
19.4	Чи потребується підняття дизель-генераторів та СХОЯТ Запорізької АЕС на більш високу позначку з урахуванням можливого рівня затоплення?	Ні. У Звіті з аналізу безпеки (ЗАБ) Запорізької АЕС наведені, зокрема, результати аналізу наслідків послідовного руйнування дамб, розташованих вище за течією від Каховського водосховища (без руйнації Каховської дамби) з точки зору можливого затоплення майданчика ЗАЕС. Результати аналізу підтверджують, що системи безпеки та системи, важливі для безпеки, зокрема, резервні дизель-генератори, а також інші ключові елементи інфраструктури ЗАЕС не постраждають від підвищення рівня Каховського водосховища.
19.5	Рекомендується підвищити рівень контролю за станом резервних джерел живлення систем захисту ядерних блоків.	Всі діючі АЕС обладнані загальностанційними та блочними дизель-генераторними станціями, що спроектовані та експлуатуються як забезпечувальні системи безпеки з дотриманням принципів резервування та рознесення в просторі, з відповідними системами їх контролю та управління.
19.6	Які захисні контрзаходи передбачаються аварійними планами щодо населення населених пунктів зони спостереження АЕС на випадок аварії на АЕС? Хто відповідає за інформування населення та впровадження контрзаходів?	Згідно висновків звітів з аналізу безпеки та ОВНС для енергоблоків діючих АЕС, наслідки можливих проектних аварій обмежені санітарно-захисними зонами АЕС, впровадження контрзаходів щодо населення не потребуватиметься (див.п.п.2.3.2, 3.3.2, 4.3.2, 5.3.2 Звіту про ЕО). Передбачені аварійними планами види можливих прямих захисних контрзаходів щодо населення на випадок запроектованих аварій на АЕС із значними радіаційними наслідками регламентовані НРБУ-97 [12]. Такі контрзаходи умовно поділяються на термінові, невідкладні і довгострокові. Зокрема, до термінових і невідкладних протирадіаційних захисних заходів гострої фази аварії належать: укриття населення; обмеження у режимі поведінки (обмеження часу перебування на відкритому повітрі); евакуація; фармакологічна профілактика опромінення щитовидної залози радіоактивними ізотопами йоду з допомогою препаратів стабільного йоду (йодна профілактика); тимчасова заборона вживання окремих продуктів харчування місцевого виробництва і використання води з місцевих джерел [12]. Відповідальність за інформування населення, а також за впровадження контрзаходів покладається на МНС України та місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування.
19.7	Чи залучаються до протиаварійних тренувань на АЕС місцеві органи виконавчої	Так. Одночасно з протиаварійними тренуваннями на АЕС періодично здійснюються планові командно-штабні навчання за участю місцевих підрозділів МНС України та місцевих органів

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	влади і органи місцевого самоврядування територіально-адміністративних одиниць, що входять до зони спостереження АЕС?	виконавчої влади і органів місцевого самоврядування обласного рівня в межах їх відповідальності. Залучення органів районного рівня та рівня міст і селищ здійснюється залежно від обраного для тренувань сценарію розвитку аварії.
19.8	Які заходи із забезпечення безпеки і стабільності роботи АЕС передбачені на випадок природних катаклізмів або техногенних аварій в регіоні розташування АЕС?	Наявні на кожній діючій АЕС України аварійні плани передбачають заходи з реагування як на внутрішні, так і на зовнішні відносно АЕС події (природні катаклізми, техногенні аварії). Залежно від рівня впливу зовнішніх подій на АЕС, заходи з реагування мають широкий спектр від поглиблення радіаційного контролю на майданчику чи в межах зони спостереження та/або посилення режиму охорони АЕС до повної зупинки енергоблоків та/або евакуації частини персоналу, не задіяної в аварійному регуванні.
19.9	На який час роботи розраховане резервне живлення електроенергією АЕС на випадок втрати основного каналу живлення?	Період не обслуговуваної роботи дизель-генераторів загальностанційних та блочних резервних дизельних електростанцій (РДЕС) на діючих АЕС складає 250 годин. РДЕС спроектовані та експлуатуються як забезпечувальні системи безпеки з дотриманням принципів резервування та рознесення в просторі.
19.10	Термін придатності препаратів йодного захисту, що розданий мешканцям Нікополю, прострочений.	Дане питання виходить за межі відповідальності ДП НАЕК "Енергоатом" і буде переадресоване місцевим органам виконавчої влади Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей в складі "Книги запитань-відповідей".
19.11	Шандора, що вітокремлює водойму-охолоджувач ЗАЕС від Каховського водосховища не може бути автоматично закрита на випадок аварії через відсутність на ній електроприводу.	Відсутність електроприводу на шандорі не несе принципової загрози на випадок аварії через значний запас часу від початку аварії до моменту виникнення необхідності її закриття. Тим не менш, оснащення шандори електроприводом заплановане на наступний 2012 р.
19.12	Для забезпечення швидкої та безпечної евакуації населення у разі аварії на Запорізькій АЕС, потребується спорудження третьої виїздної дороги з м.Енергодар.	Згідно п.5.30 ДБН В.1.2-4-2006 "Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони)" [58], у зоні можливого небезпечного радіоактивного забруднення АЕС слід проектувати не менше двох доріг із твердим покриттям. На сьогодні існує дві дороги з м. Енергодар: в напрямку с. Дніпровка та в напрямку с. Іванівка.
20	Загальні питання з оцінки впливу на навколишнє середовище	
20.1	Поблизу від Запорізької АЕС розташована Запорізька ТЕС. Чи враховується в ЕО сукупний вплив на навколишнє середовище ЗАЕС та ЗТЕС?	Сукупний вплив на навколишнє середовище всіх техногенних об'єктів ЗС ЗАЕС, в тому числі ЗТЕС, не є предметом ЕО КЗПБ. З метою забезпечення дотримання екологічних норм в цілому по регіону, законодавством передбачається квотування шкідливих скидів, викидів та інших негативних впливів кожного потенційно небезпечного об'єкту, розташованого в даному регіоні. Зокрема, такі квоти встановлені для ЗАЕС та ЗТЕС. Предметом ЕО КЗПБ є дотримання цих квот з боку виключно атомних електростанцій, в тому числі ЗАЕС.
20.2	Чи розглядалися в рамках ЕО аварії на АЕС, спричинені раптовим знеструмленням?	Так. В ЕО для оцінки граничного рівня радіаційного впливу на навколишнє середовище в якості позапроектної аварії на енергоблоці типу ВВЕР-1000 розглядається аварія, викликана знеструмленням через проектний землетрус з наступною відмовою джерел аварійного електропостачання, що призводить до 10%-го оплавлення активної зони (ймовірність такої аварії оцінюється на рівні 10-5 рік-1).
20.3	Чи включає ЕО аналіз зміни	Так. Відповідно до висновків ЕО, зміни фактичних рівнів

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	фактичних рівнів радіаційного, теплового та хімічного впливів АЕС на навколишнє середовище під час впровадження заходів та внаслідок реалізації КЗПБ?	радіаційного, теплового та хімічного впливів АЕС на навколишнє середовище під час впровадження заходів та внаслідок реалізації КЗПБ будуть знехтувані. При цьому, за рахунок додаткових монтажних та пуско-налагоджувальних робіт, прогноуються додаткові дози опромінення залученого персоналу, що не перевищуватимуть припустимі рівні.
20.4	Вимагаємо здійснити екологічну оцінку наслідків спільної діяльності всіх підприємств Запорізького енергокомплексу, що розміщені в прибережній зоні Каховського водосховища.	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та межі відповідальності ДП НАЕК "Енергоатом" і буде переадресоване місцевим органам виконавчої влади Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей в складі "Книги запитань-відповідей". При цьому слід зазначити, що аналіз сукупного впливу на навколишнє середовище всіх техногенних об'єктів, розташованих в межах одного регіону, взагалі не вимагається при спорудженні чи експлуатації будь-якого об'єкту. Натомість, з метою забезпечення дотримання екологічних норм в цілому по регіону, законодавством передбачається квотування шкідливих скидів, викидів та інших негативних впливів кожного потенційно небезпечного об'єкту, розташованого в даному регіоні. Предметом ЕО КЗПБ є дотримання цих квот з боку виключно атомних електростанцій.
20.5	Вимагаємо підготувати та оприлюднити спільну для Запорізької АЕС та Запорізької ТЕС Заяву про наміри щодо екологічного обґрунтування всієї здійснюваної та планованої діяльності.	Вказана вимога не передбачена законодавством. Вимоги до форми та змісту "Заяви про наміри" визначені ДБН А.2.2-1-2003 [16], не передбачають спільних заяв для різних об'єктів та не розповсюджуються на діючі об'єкти. При цьому, з метою забезпечення дотримання екологічних норм в цілому по регіону, законодавством передбачається квотування шкідливих скидів, викидів та інших негативних впливів кожного потенційно небезпечного об'єкту, розташованого в даному регіоні. Предметом ЕО КЗПБ є дотримання цих квот з боку виключно атомних електростанцій.
20.6	Надайте вичерпне пояснення поняття "екологічна оцінка" з повним переліком посилань.	Відповідна інформація міститься в стандарті СОУ НАЕК 004:1011 "Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання" [40], що оприлюднений на офіційному веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/). Визначення або перевизначення понять не є предметом ЕО КЗПБ. Переліки посилань, що стосуються ЕО КЗПБ, наявні у всіх звітних матеріалах ЕО КЗПБ, оприлюднених на вказаному сайті.
20.7	Які результати моніторингу стану навколишнього середовища в зонах спостереження (ЗС) АЕС та яким чином враховуються впливи інших техногенних об'єктів?	Поточні результати моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС регулярно оприлюднюються на веб-сайтах АЕС, та періодично узагальнюються у формі звітів АЕС та ДП НАЕК "Енергоатом". В складі Звіту про ЕО ці результати для кожної АЕС оглянуті в розділах 2-5, зведена інформація - в розділі 11. З метою виявлення впливу АЕС на фоні інших джерел, контролю підлягають не лише характеристики компонентів навколишнього природного середовища (повітря, води, ґрунти) але й безпосередньо скиди та викиди АЕС. Загальним висновком є відсутність негативних впливів від діючих АЕС, що перевищували б припустимі межі.
21	Геологічні умови та сейсмічні впливи	
21.1	За результатами аналізу аварії на АЕС "Фукусіма", які ризики для АЕС України потребують переоцінки? Яке відображення ці питання знайшли у КЗПБ?	Запитання враховане. Відповідні роз'яснення внесені до п.1.10.2 Звіту про ЕО. Ключовою вихідною зовнішньою подією аварії на АЕС "Фукусіма" було цунамі запроектої амплітуди, спричинене землетрусом, що неможливе в умовах АЕС України. Разом з тим, проміжні події, такі як втрата енергоживлення по загальній причині, відмова систем контролю, недосконалість аварійних

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		<p>планів, вплив людського фактору та ін. потребують детального аналізу для умов всіх АЕС в світі, зокрема, і для АЕС України. Можливою зовнішньою вихідною подією важкої аварії на АЕС України виступає землетрус, що враховано у звітах з аналізу безпеки. Технічні рішення з підвищення безпеки, що впроваджуватимуться в рамках КЗПБ, зокрема, пов'язані саме з переглядом сейсмічних ризиків. При цьому слід зазначити, що КЗПБ, як і будь-яка програма тривалої дії, підлягає періодичному перегляду та доповненню і, за необхідності, буде переглянута з урахуванням результатів детального аналізу аварії на АЕС "Фукусіма" міжнародними та національними експертами і додаткового тестування діючих АЕС, що зараз тривають. Зокрема, вже зараз графік реалізації КЗПБ переглянтий в бік прискорення окремих заходів, що найбільше впливають на безпеку.</p>
21.2	<p>Чи охоплює КЗПБ заходи з підвищення сейсмостійкості енергоблоків діючих АЕС України?</p>	<p>Так. Можливою зовнішньою вихідною подією важкої аварії на АЕС України виступає землетрус, що враховане у звітах з аналізу безпеки. Ряд технічних рішень з підвищення безпеки, що впроваджуватимуться в рамках КЗПБ, пов'язаний саме з переглядом сейсмічних ризиків та підвищенням сейсмостійкості. Заходи КЗПБ №№18101, 28101, 38101 передбачають створення систем сейсмологічного моніторингу на кожній АЕС.</p>
22	Оцінка впливів на соціальне середовище	
22.1	<p>Який вплив на організм людини здійснюють малі дози опромінення? Чи досліджується такий вплив на населення в зонах спостереження АЕС?</p>	<p>Вплив малих доз опромінення на організм людини до сьогодні залишається предметом наукових дискусій. Більшість фахівців з радіаційної медицини у світі схилиються до порогової моделі негативного впливу, згідно якої малі дози не наносять шкоди організму людини. У будь-якому випадку природна радіоактивність на сьогодні визначає основний внесок у потужність дози на території ЗС діючих АЕС України, вплив самих АЕС на порядки величини менший і, таким чином, знехтуваний на фоні випромінювання радіонуклідів природного походження. Тому, дослідження впливу на населення малих доз опромінення має однакову вагу як в межах, так і за межами ЗС АЕС і здійснюється в рамках загальнонаціональних програм з радіаційної медицини.</p>
22.2	<p>Чи збираються в Україні дані щодо онкологічних та інших захворювань в зонах спостереження діючих АЕС? Чи виявляють ці дані негативний вплив від АЕС на здоров'я населення?</p>	<p>Моніторинг стану здоров'я жителів зон спостереження ведеться відповідними структурними підрозділами Міністерства охорони здоров'я України, Управліннями охорони здоров'я ОДА. ДП НАЕК "Енергоатом" отримує такі дані за запитом у МОЗ України та аналізує їх з метою оцінки впливів на соціальне середовище в регіонах розташування АЕС. Загальним висновком за всі роки експлуатації діючих АЕС є відсутність їх негативного впливу на здоров'я населення. Найбільш показовою є статистика для Рівненської та Хмельницької АЕС, що розташовані в регіонах із слабо розвиненою промисловою інфраструктурою. Зокрема, в м.Кузнецовськ (місце-супутник Рівненської АЕС) та м.Дубно (на віддаленні від РАЕС) частота онкозахворювань складає відповідно 148 та 349 випадків на 100 000 осіб; в м.Нетішин (місце-супутник Хмельницької АЕС) та м. Нова Ушиця (на віддаленні від ХАЕС) - відповідно 252 та 458 випадків на 100 000 осіб.</p>
23	Оцінка впливів на повітряне середовище	
23.1	<p>Чи розглядалися в рамках ЕО викиди до атмосфери шкідливих речовин, спричинені автомобільним транспортом?</p>	<p>В ЕО розглядаються викиди шкідливих речовин, спричинені автомобільним транспортом, що належить кожній АЕС (п.п.2.2.2, 2.5.11, 3.2.2, 3.5.11, 4.2.2, 4.5.11, 5.2.2, 5.5.11). Сумарні викиди шкідливих речовин до атмосфери від жодної АЕС, включаючи її</p>

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		транспортні засоби, не перевищують припустимих рівнів. Сукупний вплив на навколишнє середовище викидів всіх транспортних засобів в ЗС АЕС не є предметом ЕО КЗПБ. З метою забезпечення дотримання екологічних норм в цілому по регіону, законодавством передбачається квотування шкідливих скидів, викидів та інших негативних впливів кожного потенційно небезпечного об'єкту, розташованого в даному регіоні. Предметом ЕО КЗПБ є дотримання цих квот з боку виключно атомних електростанцій.
23.2	Одними з наслідків теплового впливу АЕС на навколишнє середовище є підвищена вологість та тумани. Чи контролюються ці фактори та їх вплив на здоров'я населення.	Випаровування з поверхні водойм-охолоджувачей (ВО) АЕС та крапельний винос з градирен АЕС дійсно призводять до змін локального мікроклімату. Зона такого впливу ВО чи градирень незначна (до 1 кілометра від границь об'єктів). Метеорологічні спостереження здійснюються на кожній АЕС, а також на незалежних від АЕС метеорологічних станціях. Негативного впливу на клімат регіону і, як наслідок, на здоров'я населення ці багаторічні спостереження не виявили.
24	Оцінка впливів на водне середовище	
24.1	Які обсяги скидів тритію до відкритих водойм за нормальних умов експлуатації АЕС?	Динаміка скидів тритію кожною діючою АЕС до відкритих водойм протягом останніх 5 років наведена у п.11.3.2 Звіту про ЕО. Загалом скиди жодної АЕС не перевищують припустимих норм.
24.2	Чи розглядалися в рамках ЕО шкідливі скиди до відкритих водойм при періодичних продувках ставків-охолоджувачів АЕС?	Так. Інформація по кожній АЕС наведена у відповідних підрозділах Звіту про ЕО (п.п.2.2.4, 2.5.11, 4.2.4, 4.5.11, 5.2.4, 5.5.11, 11.3.2, 11.3.3).
24.3	Водойми-охолоджувачі (ВО) АЕС розташовані досить близько до відкритих водоймищ та негативно на них впливають. Чому не можна розміщувати ВО далі від річок?	Негативні впливи на відкриті водоймища від ВО АЕС (тепловий, хімічний та радіаційний) відбуваються виключно при їх періодичній продувці, як правило під час весняних повеней. Збільшення відстані між ВО та відкритим водоймищем, до якого відбуваються скиди, не вплине на обсяги скидів шкідливих речовин, а також практично не змінить рівень теплового впливу з урахуванням залпового характеру продувок. Збільшення такої відстані призвело б лише до додаткових витрат на спорудження та експлуатацію підвідних і відвідних каналів більшої довжини та відповідного технічного обладнання.
24.4	При температурі мінус 15 градусів р.Стир не замерзає, що означає наявність теплового та хімічного забруднення. Вимагається забезпечити доступ депутатській комісії для проведення контролю забруднення.	Скиди Рівненської АЕС до р. Стир визначаються, головним чином, дощовими стоками. Ці скиди в середньому на 10°C тепліші, ніж вода в річці, що призводить до середнього підвищення температури води в річці на 2°C. Ця величина значно менша максимально допустимого підвищення у 8°C, визначеного для Рівненської АЕС. Питання щодо забезпечення діяльності депутатської комісії виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей".
24.5	Чи досліджувалась в рамках ЕО якість води в ЗС АЕС? Чи припустима тривала перерва у контролі якості питної води?	Так, динаміка змін рівнів радіаційного та хімічного забруднення підземних вод та вод відкритих водоймищ ЗС АЕС була одним з аналізованих аспектів стану навколишнього середовища. Відповідна інформація наведена у п.п.2.2.4, 3.2.4, 4.2.4, 5.2.4 Звіту про ЕО. Згідно вимог законодавства, контроль якості питної води повинен бути безперервним, однак питання його організації виходить за межі ЕО КЗПБ.
24.6	Прямотокове водокористування для АЕС заборонене законодавством.	За проектом Запорізька АЕС має водойму-охолоджувач (ВО), відокремлену від Каховського водосховища і, таким чином, реалізує зворотнє водокористування. Продувка ВО до Каховського

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	Чому до сьогодні на Запорізькому енергокомплексі не здійснений перехід на зворотне водокористування?	водосховища забезпечується через підвідний та відвідний канали.
24.7	Чи здійснюється на ЗАЕС моніторинг якості води Каховського водосховища, зокрема, контроль на відповідність вимогам до джерел питного водопостачання?	Якість води Каховського водосховища контролюється лабораторією ЗАЕС вище та нижче за течією від вхідного отвору водойми-охолоджувача. Зразки систематично відбираються двічі на місяць. Здійснюється як радіаційний (вміст тритію, продуктів активації та ділення) так і хімічний (26 біохімічних показників) моніторинг. Окремі результати цього моніторингу наведені у п.п.11.3.2, 11.3.3 Звіту про ЕО. Результати цього моніторингу підтверджують відсутність негативного впливу ЗАЕС, що перевищував би припустимі рівні. При цьому висновки щодо відповідності води Каховського водосховища вимогам до джерел питного водопостачання виходить за межі компетенції ДП НАЕК "Енергоатом", тому питання буде переадресоване місцевим органам виконавчої влади Запорізької та Дніпропетровської областей в складі "Книги запитань-відповідей".
24.8	Чи використовуються води відкритих водоймищ, що одночасно слугують джерелом питного водопостачання, для потреб АЕС в інших країнах світу?	Так. Загальноприйнятою світовою практикою є подвійне використання вод відкритих водоймищ - для промислових потреб, зокрема і для потреб АЕС, та у комунально-побутовій сфері. При цьому обов'язковою умовою є дотримання вимог до якості скидних вод, якщо такі скиди передбачені проектом промислового об'єкту. Наприклад, таке здійснюється на річці Рона (Франції), води якої використовуються як рядом крупних міст Франції так і на потреби декількох АЕС з відповідним обмеженням теплового впливу. Такий самий підхід реалізований і для діючих АЕС України.
24.9	Чи є зворотне водокористування обов'язковою умовою для ТЕС та АЕС в інших країнах світу?	Ні. В різних країнах це питання вирішується по-різному. В Україні зворотне водокористування (з продувкою водойм-охолоджувачів) є обов'язковою вимогою для АЕС.
24.10	Чи планується для діючих АЕС України відмова від режиму продувок водойм-охолоджувачів до відкритих водоймищ?	Ні. В Україні обов'язковою вимогою для АЕС є зворотне водокористування, що припускає продувку водойм-охолоджувачів. Динаміка змін рівнів радіаційного та хімічного забруднення вод відкритих водоймищ ЗС АЕС була одним з аналізованих аспектів стану навколишнього середовища. Відповідна інформація, що наведена у п.п.2.2.4, 3.2.4, 4.2.4, 5.2.4 Звіту про ЕО, підтверджує припустимість такого рішення.
24.11	Чи не призводять продувки водойми-охолоджувача АЕС до наднормативного підвищення температури в р.Горинь?	Ні. Як вказано в п.4.5.11 Звіту про ЕО, температура води водойми-охолоджувача перевищує природну температуру річки Горинь лише на 3–5,5°C та 8–12°C відповідно при експлуатації 1-го та 2-х енергоблоків АЕС. До того ж, контрольовані скиди води з ВО (продувка) дозволяються лише в період, коли відсутня рослинність (з 1 жовтня по 1 травня).
25	Оцінка впливів на флору та фауну	
25.1	Повідомлялось, що для покращання якості води на технологічні потреби Запорізької АЕС здійснюється зарибнення Каховського водосховища. Хто безпосередньо та на яких підставах здійснює ці роботи? Який державний орган забезпечує контроль цієї	Основним завданням цієї діяльності є зарибнення ВО Запорізької АЕС рослиноїдними видами риб, яке здійснюється на основі технологічного обґрунтування, правил експлуатації ставка-охолоджувача і норм зарибнення. Зарибнення ставка-охолоджувача понад розрахункові норми не бажане, враховується природна кормова база ставка. Після зарибнення ставка-охолоджувача залишається надлишок риборосадочного матеріалу. За рішенням керівництва ЗАЕС цей надлишок використовується для надання добровільної допомоги в зарибненні Каховського водосховища. Виконання цього рішення

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	діяльності?	покладене на персонал гідротехнічного цеху ВП «Запорізька АЕС». Процес зарибнення Каховського водосховища включає: вирощування особини вагою не менше 150-160 г; отримання ветеринарного дозволу (документу) в органах державної ветеринарної медицини; отримання дозволу на зарибнення в органах державного рибного нагляду (в т.ч. складання наказу про зарибнення, створення комісії, призначення відповідальних та ін.); зарибнення Каховського водосховища із складанням акту зарибнення (місце зарибнення, кількість, видовий склад, дата і час). Комісія, відповідно до наказу по управлінню рибного нагляду, здійснює перевірку наявності необхідних документів, вибіркочу перевірку навішування окремих особин. Зарибнення водосховища особинами вагою менше 150 грам заборонено.
26	Оцінка взаємних впливів енергоблоків та об'єктів навколишнього техногенного середовища	
26.1	Чи розглядалися в рамках ЕО загрози Запорізькій АЕС, спричинені руйнацією дамб Дніпровського каскаду?	Так, загрози, пов'язані із проривом дамб Дніпровського каскаду, розглянуті в підрозділі "Аварії гідротехнічних споруд" п.2.4.4 Звіту про ЕО на підставі оцінок, виконаних у відповідному Звіті з аналізу безпеки. Загальним висновком є те, що ключові інфраструктури Запорізької АЕС не постраждають від підвищення рівня в Каховському водосховищі.
26.2	В межах санітарно - захисної зони (СЗЗ) Запорізької АЕС знаходиться Запорізька ТЕС. Як при цьому визначається СЗЗ Запорізької ТЕС?	СЗЗ ЗАЕС та СЗЗ ЗТЕС частково перекриваються, що не заборонене законодавством за умови прийнятного рівня взаємних негативних впливів цих техногенних об'єктів. При цьому питання встановлення СЗЗ Запорізької ТЕС виходять за межі ЕО КЗПБ.
27	Питання впливів АЕС у трансграничному контексті	
	<i>Не надходило</i>	
28	Кадрова забезпеченість	
28.1	Потребується підтримка з боку ДП НАЕК "Енергоатом" молоді, що навчається у середніх та середніх спеціальних навчальних закладах населених пунктів 30-кілометрових зон навколо АЕС, та є майбутнім кадровим ресурсом АЕС.	Такий підхід цілком відповідає політиці ДП НАЕК "Енергоатом", однак, дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ.
28.2	Чи не є причиною частих кадрових змін у керівництві Запорізької АЕС низька кваліфікація або недотримання галузевої політики?	Ні, система забезпечення якості ДП НАЕК "Енергоатом" передбачає постійне підвищення кваліфікації як керівного персоналу компанії, так і його резерву. Рівень кваліфікації керівників всіх рівнів періодично перевіряється під контролем органів державного управління та регулювання безпеки відповідно до вимог законодавства щодо ліцензування персоналу. Розподіл відповідальності та внутрішня система контролю виконання рішень унеможливує недотримання як загальногалузевої політики, так і корпоративної політики ДП НАЕК "Енергоатом". Текучість кадрів, зокрема, і керівних у ДП НАЕК "Енергоатом" та його відокремлених підрозділах не перевищує середні по країні показники для промислових компаній.
29	Робота з громадськістю, інформування населення	
29.1	Ми усі знаємо, що атомні	Твердження не обґрунтоване і не відповідає дійсності. Зокрема,

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	електростанції є дійсно небезпечними та ми усі маємо розуміти небезпеку. Правління електростанції (ЗАЕС) не приділяє жодної уваги населенню. Неможливо зв'язатися з кимось по телефону для отримання будь-якої важливої інформації, хоча ми живемо у зоні ризику.	на веб-сайті ВП "Запорізька АЕС" (http://www.npp.zp.ua) в оперативному режимі відображаються результати радіаційного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС ЗАЕС, поточні показники роботи ЗАЕС та інша інформація. На тому ж сайті постійно розміщена контактна інформація: "Информационный центр. ОП "Запорожская АЭС", ул. Курчатова, 38а, г. Энергодар, Запорожская обл, Украина, 71504. Почтовый адрес: Информационный центр, ОП "Запорожская АЭС", а/я 526, Почтамт, г. Энергодар, Запорожская обл., Украина, 71504. тел.: +38 (06139) 6-21-81, факс: +38 (06139) 6-21-27, автоответчик: +38 (06139) 5-68-02, e-mail: uiso1@mgw.npp.zp.ua, www.npp.zp.ua, Начальник информационного центра – Меркулова Лариса Ивановна." Разом з тим, з метою подальшого удосконалення роботи з громадськістю, в ході ЕО розроблені відповідні рекомендації щодо покращення інформування громадськості, наведені в п.8.1.2 Звіту про ЕО.
29.2	Пропонується створити можливість безкоштовного запису звернень громадян на телефонні автовідповідачі АЕС та місцевих ЗМІ для дзвінків з будь-якої телефонної мережі та оприлюднити відповідні телефонні номери.	Контактні дані та інша інформація розміщені на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС. Порядок надання запитів, пропозицій, претензій та скарг визначений законодавством. Запропоновані безкоштовні для громадян телефонні послуги, що сплачуватимуться АЕС, не передбачені серед витрат за рахунок тарифу для ДП НАЕК "Енергоатом", не вимагаються законодавством та не вбачаються доцільними.
29.3	Чи планується удосконалення системи інформування населення міст-супутників АЕС та ЗС АЕС про радіаційний стан навколишнього середовища?	Запитання враховане. Слід зазначити, що на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС відображаються результати радіаційного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС та інша інформація. З метою подальшого удосконалення інформування громадськості, в ході ЕО розроблені відповідні рекомендації, наведені в п.8.1.2 Звіту про ЕО. Зокрема, ці рекомендації стосуються уніфікації інформації, доступної на сайтах АЕС: розміщення карт-схем з пунктами моніторингу в межах ЗС; розміщення результатів радіаційного моніторингу (середньомісячний та поточний рівні); використання стандартних одиниць вимірювання на всіх сайтах АЕС та ін.
29.4	Пропонується поточно транслювати зображення з камер, встановлених на АЕС, на екрани, розміщені у селищах ЗС АЕС.	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". При цьому слід відзначити, що така вимога не передбачена законодавством, не має світових аналогів та не вбачається доцільною. Натомість, на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС відображаються результати радіаційного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС та інша інформація.
29.5	Пропонується у центрі кожного населеного пункту ЗС АЕС встановити електронні екрани з інформацією щодо радіаційного стану в цьому селищі.	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими громадами через органи місцевого самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів. При цьому слід відзначити, що на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС відображаються результати радіаційного

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС та інша інформація.
29.6	Чи плануються регулярні зустрічі з громадськістю під час реалізації КЗПБ?	В ході ЕО розроблені рекомендації щодо удосконалення інформування громадськості шляхом щорічних зустрічей з населенням для відповідей на запитання та збору зауважень громадян. Вказані рекомендації деталізовані в п.8.1.2 Звіту про ЕО.
29.7	Потребується створення веб-сайту Южно-Української АЕС, на якому була б розміщена оперативна інформація щодо радіаційного стану на АЕС та в ЗС АЕС.	Коментар врахований. В ході ЕО розроблені рекомендації щодо удосконалення інформування громадськості шляхом створення окремого веб-сайту Южно-Української АЕС, аналогічного сайтам інших АЕС. Вказані рекомендації деталізовані в п.8.1.2 Звіту про ЕО.
29.8	Інформація на веб-сайтах не носить офіційний характер. Вимагається надання інформації на паперовому носії за офіційними підписами.	Інформація на веб-сайтах ДП НАЕК "Енергоатом" та сайтах АЕС носить офіційний характер. Ті документи, що мають бути авторизовані підписами посадових осіб, розміщуються на цих сайтах у вигляді сканованих копій з підписами та печатками. Надання громадським організаціям або окремим громадянам будь-якої іншої інформації у друкованому та авторизованому вигляді, крім інформації, що надається за запитами з їх боку в обсязі та порядку, встановленому законодавством, не є обов'язковим.
29.9	Сільське населення (особливо, люди старшого покоління) за рядом причин має обмежений доступ до Інтернету. Потребується створити більш просту та доступну систему інформування населення щодо радіаційного стану в населених пунктах та ЗС АЕС.	На веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС відображаються результати радіаційного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС та інша інформація, що відповідає найкращій світовій практиці. Питання розгортання інших інформаційних каналів для населення виходить за межі КЗПБ та ЕО КЗПБ і буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими громадами через органи самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів.
29.10	Чому інформаційні повідомлення про роботу АЕС України містять інформацію про обсяги виробленої електроенергії, але не включають дані щодо обсягів радіоактивних відходів, викидів та скидів?	Вказана інформація оприлюднюється у окремих звітах відповідної (екологічної) спрямованості. Разом з тим, з метою подальшого удосконалення роботи з громадськістю, в ході ЕО розроблені відповідні рекомендації щодо покращення інформування громадськості, наведені в п.8.1.2 Звіту про ЕО.
29.11	Переслано копію відповіді Інформцентру ЗАЕС від 17 січня 2010 р. на публікацію у газеті «Родной Никополь» від 17 грудня 2009 року.	Аналіз публікацій у ЗМІ та спілкування з адміністрацією ЗАЕС з питань, що не стосуються КЗПБ та мали місце до початку процесу КГ стосовно КЗПБ та ЕО КЗПБ виходить за межі ЕО КЗПБ. При цьому, однією з рекомендацій Звіту про ЕО є покращення інформування громадськості (див.п.8.1.2 Звіту про ЕО).
29.12	Пропонується розповсюдити інформацію щодо КЗПБ за каналами соціальної реклами (рекламні ролики на	В ході ЕО розроблені рекомендації щодо удосконалення інформування громадськості щодо реалізації КЗПБ шляхом розширення використання ЗМІ, щорічних зустрічей з населенням для відповідей на запитання та збору зауважень громадян, тощо.

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	телебаченні, рекламні борди, реклама у транспорті, тощо).	Вказані рекомендації деталізовані в п.8.1.2 Звіту про ЕО. Слід зазначити, що на відміну від вимог щодо інформування громадськості, використання рекламних засобів експлуатуючою організацією не вимагається законодавством, а склад її рекламної продукції не регламентується.
29.13	Пропонується у центрі кожного населеного пункту ЗС АЕС встановити електронні екрани з інформацією щодо радіаційного стану на АЕС.	Пропозиція врахована. Дана пропозиція включена до рекомендацій у остаточній редакції Звіту про ЕО, однак виходить за межі КЗПБ та буде переадресована органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими громадами через органи місцевого самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів. При цьому слід відзначити, що на веб-сайті ДП НАЕК "Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС відображаються результати радіаційного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС та інша інформація.
30	Соціально-економічна компенсація ризику	
30.1	Пропонується побудувати дорогу через села Велика Ведмежка, Мала Ведмежка до села Кам'янка на Варшавській трасі. У такому випадку залізнична станція Чарторийськ стане на 4 км ближче до Кузнецовську, ніж залізнична станція у Рафалівці, і в такому випадку шлях до Варшавської траси у південно-західному напрямку скоротиться на 33 км.	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органу місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими громадами через органи самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів.
30.2	Свого часу існували програми розвитку інфраструктури населених пунктів 30-кілометрових зон навколо АЕС, що значною мірою не були виконані. Який сьогоденний статус цих програм та чи будуть вони реалізовані у майбутньому?	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ. Вказані програми в минулому фінансувалися з боку ДП НАЕК "Енергоатом" в межах його фінансових можливостей з урахуванням регульованого тарифу ядерної генерації з чітким визначенням обсягів та призначення витрат. На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими громадами через органи місцевого самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів.
30.3	З урахуванням постійного зростання тарифу на електроенергію для населення, пропонується збільшити його пільгові знижки для населення 30-кілометрових зон навколо	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей".

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	АЕС з сьогоденних 30% до 50%.	
30.4	Що означає поняття "спеціальна соціальна інфраструктура"?	Відповідно до визначення [6]: "спеціальна соціальна інфраструктура — об'єкти, призначені для забезпечення життєдіяльності населення, яке проживає в зоні спостереження, зокрема навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, комунікаційні об'єкти житлово-комунального господарства, мережі постачання електроенергії, газу, тепла, води та водовідведення, будівлі та споруди, призначені для їх обслуговування, автомобільні дороги, системи зв'язку тощо, що використовуються при аварії на уранових об'єктах, ядерних установках, об'єктах, призначених для поводження з радіоактивними відходами, для забезпечення безпеки населення та персоналу, що залучається для її ліквідації".
30.5	Пропонується побудувати міст до м.Нікополь та забезпечити місто дешевою теплоенергією від АЕС.	Дане питання виходить за межі КЗПБ та ЕО КЗПБ і буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими органами самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів. При цьому слід врахувати, що максимальна економічно виправдана відстань транспортування тепла від АЕС складає до 10 км.
30.6	Дешева електроенергія ядерної генерації споживається, головним чином, промисловими підприємствами. Яка користь населенню, що проживає поблизу АЕС, від їх наявності та експлуатації?	Єдиним джерелом витрат в електроенергетичній галузі є платежі за спожиту електроенергію. Населення 30-кілометрових зон навколо діючих АЕС користується пільговим тарифом на електроенергію (70% вартості порівняно з тарифом для іншого населення України). Крім того, на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці пільги у встановленому НКРЕ України порядку покриваються за рахунок всіх споживачів електроенергії (промислових споживачів та всього населення України). Загальна чисельність населення ЗС всіх діючих АЕС України становить близько 850 тис. осіб, що складає близько 1,85% населення України. Загалом населення України споживає близько 27% електроенергії за тарифом у близько 3,8 разів меншим порівняно з промисловими споживачами. Виходячи з цього, опосередковано близько 8,7% та 91,1% вказаних пільг для населення 30-кілометрових зон навколо АЕС покривається за рахунок іншого населення та промислових споживачів України, відповідно.
30.7	Пропонується широке обговорення з територіальними громадами завдань в межах використання коштів на соціально-економічну компенсацію ризику до складання остаточного переліку об'єктів та завдань, на які вони будуть використані.	Пропозиція є цілком слушною та буде передана до органів виконавчої влади в складі "Книги запитань-відповідей". ДП НАЕК "Енергоатом" підтримував та буде підтримувати цю ініціативу.
31	Фінансово-економічні	

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	аспекти реалізації КЗПБ	
31.1	Яка вартість релізації КЗПБ? Яку частину витрат планується покрити за рахунок кредиту?	Повна вартість реалізації КЗПБ оцінена на рівні 12 млрд.грн. Близько 30% цих витрат буде покриватись ДП НАЕК "Енергоатом" за рахунок поточних надходжень за відпущену електроенергію, 70% - потребує кредитування. Повне фінансування за рахунок лише поточних надходжень потребувало б невідкладного значного підвищення тарифу для споживачів, що є неприйнятним. Кредитування планується з двох джерел - кредити ЄБРР та "Євратому". Обсяги кредитування, що попередньо розглядаються ЄБРР та "Євратомом" і підлягають уточненню, складають відповідно близько 300 та 500 млн.євро.
31.2	Яким чином реалізація КЗПБ в цілому та, зокрема, обслуговування і повернення кредитів вплине на тарифи на електроенергію для споживачів?	Повна вартість реалізації КЗПБ оцінена на рівні 12 млрд грн. Близько 30% цих витрат буде покриватись ДП НАЕК "Енергоатом" за рахунок поточних надходжень за відпущену електроенергію, 70% (близько 8,4 млрд.грн) - потребує кредитування протягом 7 років. Кредитування планується з двох джерел - кредити ЄБРР та "Євратому", умови кредитування ще не визначені. Умовно можна прийняти, що період повернення кредитних коштів вдвічі перевищує період кредитування і становить 14 років, а обслуговування кредитів коштуватиме 5% (річних) їх вартості. Відповідно до цього, на період повернення кредитних коштів тариф для ДП НАЕК "Енергоатом" потребуватиме підвищення на близько 0,74 коп/кВт*г. АЕС виробляють близько 47% електроенергії, що споживається в Україні. Населення України споживає близько 27% електроенергії за тарифом у близько 3,8 разів меншим порівняно з промисловими споживачами. Виходячи з цього, відповідне підвищення тарифу для населення складатиме близько 0,031 коп/кВт*г, для промислових споживачів - близько 0,317 коп/кВт*г.
31.3	Що станеться, якщо витрати на обслуговування та погашення кредиту на реалізацію КЗПБ не будуть враховані у тарифі для ДП НАЕК "Енергоатом"? Чи не призведе це до його банкрутства?	За сьогоденним механізмом встановлення НКРЕ України тарифу для ДП НАЕК "Енергоатом", наявність затвердженої у встановленому порядку програми підвищення безпеки є підставою для обов'язкового врахування відповідних витрат у цьому тарифі. Крім того, кредитування реалізації КЗПБ планується під державні гарантії. В разі неможливості повернення кредитних коштів або обслуговування боргу кредитотримувачем (ДП НАЕК "Енергоатом"), відповідні платежі здійснюватимуться за рахунок бюджетних коштів. Тому підстави для розпочатку кредиторства (ЄБРР та "Євратомом") процесу банкрутства кредитотримувача не виникатимуть.
31.4	Який економічний ефект від реалізації КЗПБ?	Прямого економічного ефекту від реалізації КЗПБ не очікується. Подібно до інших програм з підвищення безпеки потенційно небезпечних об'єктів, ця програма має на меті забезпечення безпеки навколишнього природного середовища та населення і, як така, носить екологічний характер та є незворотною за прогнозованими фактичними витратами. В той же час, реалізація КЗПБ забезпечить суттєве зменшення ризиків аварій на АЕС і, тим самим, обсягів потенційних витрат на ліквідацію їх наслідків. За відсутності як в Україні, так і у світі методології обрахування такого потенційного економічного ефекту, його кількісний аналіз у рамках ЕО є неможливим.
31.5	Як ЄБРР оцінює економічний ефект від реалізації КЗПБ?	(Відповідь представника ЄБРР) ЄБРР буде виконувати економічний аналіз та оцінку отримувача кредиту. Будь-який проект, що планується до кредитування, підлягає аналізу за фінансово-економічними критеріями.
31.6	Яким чином розподіляються плановані витрати на	<i>Повна вартість реалізації КЗПБ оцінена на рівні 12 млрд.грн. В складі цих витрат на ЗАЕС, РАЕС, ХАЕС та ЮУАЕС припадає</i>

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	реалізацію КЗПБ між діючими АЕС України?	відповідно 49,8%, 15,5%,11,5% та 23,2%.
31.7	Які умови надання кредиту - відсотки по кредиту та термін кредитування?	На сьогодні умови кредитування є предметом переговорів з потенційними кредитодавцями - ЄБРР та "Євратомом". Очікувані відсотки за кредитом становлять 3-5%, термін повернення кредиту - 14 років. Обсяги кредитування, що попередньо розглядаються ЄБРР та "Євратомом" і підлягають уточненню, складають відповідно близько 300 та 500 млн.євро.
31.8	Яким чином контролюватиметься цільове використання коштів, що виділятимуться на реалізацію КЗПБ, як поточних коштів ДП НАЕК "Енергоатом", так і кредитних коштів?	Фінансовий контроль цільового використання ДП НАЕК "Енергоатом" коштів від поточних надходжень за відпущену електроенергію здійснюють НКРЕ України, контрольно-ревізійні підрозділи Мінерговуглепрому та Мінфіну, а також державні податкові органи в межах їх повноважень. Контроль за цільовим використанням кредитних коштів по-перше здійснюватимуть самі кредитодавці, зокрема, ЄБРР, що зазвичай залучає незалежну компанію-консультанта. По-друге цей контроль забезпечуватимуть вказані контрольно-ревізійні підрозділи та інші контролюючі державні установи, оскільки кредити надаватимуться під державні гарантії. Контроль за своєчасною реалізацією заходів з підвищення безпеки здійснюватимуть орган державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки - ДІЯРУ та орган державного управління - Міненерговуглепром.
31.9	За яким принципом будуть визначатися постачальники та виконавці робіт при реалізації КЗПБ?	Частина заходів буде реалізована власними силами ДП НАЕК "Енергоатом". Зовнішні постачальники товарів та послуг визначатимуться відповідно до законодавства, головним чином - шляхом відкритих торгів.
31.10	Чи є гарантія, що наступними роками не виникне необхідність у додаткових заходах з підвищення безпеки і вартість КЗПБ буде перевищена?	Ні, такої гарантії немає. КЗПБ підлягає періодичному перегляду. Як показує практика, це призводить як до зміни складу заходів або їх пріоритетності, так і до зміни загальної вартості програми. Значна частка зовнішніх постачань у загальній вартості призводить до додаткових невизначеностей. До того ж, КЗПБ є довгостроковою програмою (до 2017 р.), а її вартість оцінена в цінах 2011 р.
31.11	Яким чином будуть повертатись залучені кредитні кошти - у грошовій формі, експортом електроенергії чи іншими шляхами?	Погашення кредиту буде здійснюватись у грошовій формі за рахунок надходжень за продукцію, реалізовану ДП НАЕК "Енергоатом".
32	Інші соціально-економічні питання	
32.1	Пропонується максимально задіяти підприємства та жителів міст-супутників АЕС та інших населених пунктів ЗС АЕС до монтажних, пуско-налагоджувальних та інших робіт в рамках КЗПБ.	Такий підхід цілком відповідає політиці ДП НАЕК "Енергоатом" в межах, що не суперечать вимогам законодавства щодо вибору постачальників товарів, робіт та послуг.
32.2	ДП НАЕК "Енергоатом" та ВП "Запорізька АЕС" не виконують законодавчих вимог щодо створення страхових фондів.	Твердження не обґрунтоване та не відповідає дійсності. Порядок накопичення коштів на майбутнє зняття з експлуатації та захоронення РАВ визначений законодавством [53,54], відповідні відрахування здійснюються ДП НАЕК "Енергоатом". Порядок компенсації ядерної шкоди визначається Законом України "Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення" [52]. Цим законом регулюються відносини щодо цивільної відповідальності за ядерну шкоду, заповідяну ядерним інцидентом, та фінансового забезпечення такої відповідальності, зокрема, визначається відповідальність оператора за заповідяння смерті, шкоди здоров'ю або майну. З метою гарантованого

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		<p>фінансового забезпечення відповідальності за ядерну шкоду, між ДП НАЕК "Енергоатом" та пулом фінансових установ (т.з. "Ядерний пул") укладений відповідний договір страхування. При цьому, крім обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду (у частині, не покритій іншими видами фінансового забезпечення) для оператора [52], для громадян законодавством передбачене також право укладання договору добровільного страхування особи та майна від ризику радіаційного впливу [9]. Однак, ДП НАЕК "Енергоатом" не є фінансовою установою і не має відношення до реалізації цього права. (Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ.)</p>
32.3	<p>Пропонується при відкритих торгах на постачання товарів та послуг при реалізації КЗПБ приділяти більше уваги питанням соціального захисту робітників підрядників.</p>	<p>Пропозиція врахована. Дана пропозиція в опрацьованому вигляді включена до рекомендацій у кінцевій редакції Звіту про ЕО (п.8.1.1).</p>
33	Інші питання ядерної енергетики	
33.1	<p>Яким чином проблема підвищення безпеки діючих АЕС вирішується в інших країнах?</p>	<p>Очевидно, що найбільшій увазі з точки зору підвищення безпеки потребують найстаріші енергоблоки АЕС. Впровадження заходів з підвищення безпеки кожного з діючих енергоблоків АЕС у всіх країнах світу триває з самого початку їх експлуатації. Такий процес визначається як накопиченням експлуатаційного досвіду, так і поступовим пожежостішенням вимог з безпеки. В більшості країн світу з розвиненою ядерною енергетикою, зокрема, в країнах ЄС та США, витрати на підвищення безпеки входять у вартість електроенергії, що виробляється на АЕС.</p>
33.2	<p>Ліцензії АЕС мають розглядатись та узгоджуватись органами місцевого самоврядування регіону їх розміщення.</p>	<p>Порядок узгодження та затвердження дозволів та ліцензій експлуатуючої організації (оператора) визначений законодавством [6,8]. Зміни цього порядку потребують внесення відповідних змін до законодавства. Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей".</p>
33.3	<p>Уряд Німеччини нещодавно прийняв рішення про якнайскоріше закриття всіх АЕС з переходом на альтернативні види електрозабезпечення. Те саме планує зробити уряд Японії. Як узгоджуються наміри ДП НАЕК "Енергоатом" щодо продовження термінів експлуатації енергоблоків діючих АЕС з інтеграційними прагненнями нашої країни щодо Євросоюзу?</p>	<p>Дане питання виходить за межі КЗПБ та ЕО КЗПБ.</p>
33.4	<p>Продовження терміну експлуатації енергоблоків діючих АЕС з економічної точки зору недоцільне, оскільки наявні ядерні потужності в Україні використовуються лише на 72%.</p>	<p>Дане питання виходить за межі КЗПБ та ЕО КЗПБ. КВВП АЕС типу ВВЕР принципово не може складати 100%, оскільки потребується час на перевантаження палива та планово-профілактичні і капітальні ремонти. При проектному КВВП діючих АЕС України 80%, фактичне його значення за останні 10 років склало 74,7%, у минулому 2010р. - 73,6%. Таке недовиробництво на рівні 5-6% визначене не відсутністю потреби в електроенергії, а, головним чином, обмеженою пропускну здатністю мереж. При цьому остаточна зупинка хоча б одного з енергоблоків типу ВВЕР-1000 призвела б до втрати 7,1% ядерної генерації, тобто вже</p>

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		перевищила б вказаний умовний резерв за рахунок недовиробництва.
33.5	Яким чином накопичуються кошти на майбутнє зняття з експлуатації діючих АЕС України?	Питання накопичення коштів на майбутнє зняття з експлуатації енергоблоків діючих АЕС України врегульовані Законом України "Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки" [35]. Порядок та обсяги відрахувань визначені в [53]. Відповідні відрахування здійснювались ДП НАЕК "Енергоатом" починаючи з 2005 р. На сьогодні перераховано близько 3% загальної суми, що потребуватиметься на майбутнє ЗЕ. Відповідно до порядку, ці кошти перераховувались до спеціального фонду Державного бюджету України та останніми роками спрямовувалися державою на ЗЕ Чорнобильської АЕС. У 2011 р. ці відрахування призупинені через прийняття "Податкового кодексу України", що не передбачає такого збору.
33.6	Чи не означає мала кількість накопичених коштів на майбутнє зняття з експлуатації енергоблоків діючих АЕС України та призупинка у 2011 р. відповідних відрахувань ДП НАЕК "Енергоатом" відсутність альтернативи продовженню їх експлуатації?	Ні. Продовження експлуатації енергоблоків за терміни, передбачені вихідними проектами, визначається виходячи з їх обгрунтованої безпеки та економічної доцільності такого рішення і не пов'язане з накопиченням коштів на ЗЕ. При цьому, відповідно до [53], розмір відрахувань на майбутнє ЗЕ розраховується виходячи з залишкового періоду експлуатації кожного енергоблоку, визначеного на момент відрахувань, тобто не враховує можливі майбутні рішення щодо продовження терміну експлуатації.
34	Інші питання, не пов'язані з розробленням та реалізацією КЗПБ	
34.1	Чому не розширюється використання електротранспорту (тролейбуси, метро та ін.) з метою зменшення викидів шкідливих газів автомобільним транспортом на органічному паливі?	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування Волинської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Рівненської та Хмельницької областей в складі "Книги запитань-відповідей".
34.2	Чи планує ДП НАЕК "Енергоатом" виділити кошти на ремонт системи водопостачання м.Енергодар?	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органу місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". На сьогодні, з метою передбаченої законодавством соціально-економічної компенсації ризику для населення [6], на розвиток соціальної інфраструктури 30-кілометрових зон навколо кожної АЕС спрямовується 1% вартості електроенергії, виробленої на даній АЕС. Ці кошти розподіляються між адміністративними одиницями зони у порядку, встановленому законодавством. Перелік об'єктів соціальної інфраструктури, що потребують капіталовкладень, визначається місцевими органами самоврядування, що є розпорядниками відповідної частини цих коштів.
34.3	У містах Кам'янка та Нікополь (у 30 км зоні) декілька років ми мали індикатор радіаційного забруднення у місті, який було встановлено у міській раді. Де зараз знаходяться ці прилади?	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування.
34.4	Чому ЕО не розглядає питання забезпечення населення дозиметрами?	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". При цьому слід відзначити, що така вимога не передбачена законодавством, не має світових аналогів та не вбачається доцільною. Натомість, на веб-сайті ДП НАЕК

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
		"Енергоатом" (http://www.energoatom.kiev.ua/) та сайтах АЕС відображаються результати радіаційного моніторингу стану навколишнього середовища в ЗС АЕС та інша інформація.
34.5	Як стан навколишнього середовища в Україні співвідноситься з іншими країнами світу? Така інформація у вигляді відеоматеріалів, друкованої продукції та ін. потребується для обґрунтування того, що КЗПБ та ЕО КЗПБ націлені на підвищення безпеки населення та забезпечення охорони навколишнього середовища.	Огляд стану навколишнього середовища в цілому в Україні та його співставлення з іншими країнами виходить за межі ЕО КЗПБ. Систематизація та розповсюдження такої інформації не входить до завдань процесу КГ стосовно КЗПБ та ЕО КЗПБ. Вказана інформація на сьогодні доступна через відкриті джерела (бібліотеки, інтернет, періодичні наукові та науково-популярні видання і т.ін.). Однак, незалежно від результатів співставлення стану територій не пов'язаного з впливом АЕС, воно не може розглядатись як обґрунтування доцільності реалізації КЗПБ за екологічними або іншими аспектами.
34.6	Ми [представники неурядової організації] напряму спілкуємося з населенням сіл, і ми б хотіли отримати підтримку від державних структур в організації таких зустрічей.	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей". В рамках процесу КГ щодо КЗПБ та ЕО КЗПБ електронна адреса кожного заявника була внесена до переліку адрес, на які надсилалися інформаційні повідомлення щодо цього процесу.
34.7	Чи включені майданчики діючих АЕС до кадастру майданчиків будівництва нових АЕС?	Ні. Проект документу, що міститиме кадастр майданчиків нових АЕС на сьогодні знаходиться в стадії розроблення. Майданчики діючих АЕС не потребують включення до цього кадастру, оскільки на них вже розташовані ядерні енергоблоки. При цьому, ці майданчики дійсно розглядаються в "Енергетичній стратегії України на період до 2030 року" [21] в якості перспективних майданчиків для розміщення заміщувачих та додаткових потужностей. (Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ).
34.8	Про необхідність розширення Запорізької АЕС заявлено ДП НАЕК "Енергоатом", а ВП "Запорізька АЕС" розпочала підготовчі роботи.	Твердження не відповідає дійсності. При цьому, майданчики діючих АЕС дійсно розглядаються в "Енергетичній стратегії України на період до 2030 року" [21] в якості перспективних майданчиків для розміщення заміщувачих або додаткових потужностей. (Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ).
34.9	На сьогодні планується подовження експлуатації енергоблоків діючих АЕС України за терміни, передбачені вихідними проектами (30 років). Які є гарантії їх безпечної експлуатації протягом додаткового періоду?	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ. Заходи КЗПБ стосуються підвищення безпеки виключно діючих енергоблоків АЕС України протягом залишку визначеного на сьогодні їх життєвого циклу (етапи експлуатації та зняття з експлуатації).
34.10	...ми в черговий раз заявляємо про необхідність укладання міжобласної басейнової угоди між областями регіону розташування Запорізького енергокомплексу - водозбірного басейну Каховського водосховища.	Дане питання виходить за межі ЕО КЗПБ та буде переадресоване органам місцевого самоврядування в складі "Книги запитань-відповідей".
34.11	До завершення реалізації КЗПБ (2017 р.) планується введення в експлуатацію енергоблоку №3 Хмельницької АЕС. Чи не призведуть продувки водойми-охолоджувача ХАЕС при 3-х	Дане питання виходить за межі КЗПБ та ЕО КЗПБ (див. відповідь п.5.1). При цьому слід зазначити, що оприлюднена на сьогодні ОВНС спорудження енергоблоків №3,4 ХАЕС не прогнозує наднормативного супупного теплового впливу ХАЕС, зокрема, на водне та повітряне середовище.

Узагальн. №	Узагальнені запитання, пропозиції та коментарі	Відповіді
	працюючих блоках до наднормативного теплового впливу на навколишнє водне середовище?	
34.12	Яким чином аварія на АЕС "Фукусіма" вплине на плани будівництва енергоблоків №3,4 Хмельницької АЕС?	Дане питання виходить за межі КЗПБ та ЕО КЗПБ. Ключовою вихідною зовнішньою подією аварії на АЕС "Фукусіма" було цунамі запроектої амплітуди, спричинене землетрусом, що неможливе в умовах АЕС України. Разом з тим, проміжні події, такі як втрата енергоживлення по загальній причині, відмова систем контролю, недосконалість аварійних планів, вплив людського фактору та ін. потребують детального аналізу для умов всіх АЕС в світі, зокрема, і для АЕС України. Можливою зовнішньою вихідною подією важкої аварії на АЕС України виступає землетрус, що враховано у ТЕО будівництва енергоблоків №3,4 Хмельницької АЕС, громадське обговорення ОВНС якого зараз триває.

6. Перелік посилань

- 1 Закон України "Про ратифікацію Об'єднаної конвенції про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами", № 1688-III від 20.04.2000 р.
- 2 Закон України "Про ратифікацію Конвенції про ядерну безпеку", №736/ 97-ВР від 17.12.1997 р.
- 3 Закон України "Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля", № 832-XIV від 06.07.1999 р.
- 4 Закон України "Про ратифікацію Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті", № 534-XIV від 19.03.1999 р.
- 5 Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" № 1264-XII від 25.07.1991р.
- 6 Закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" №39/ 95-ВР від 08.02.1995 р.
- 7 Закон України "Про поводження з радіоактивними відходами" №255/ 95-ВР від 30.07.1995р.
- 8 Закон України "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії" № 1370-XIV від 11.01.2000 р.
- 9 Закон України "Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання" №15/ 98-ВР від 14.01.1998 р.
- 10 Закон України "Про екологічну експертизу" №45/ 95-ВР від 09.02.1995 р.
- 11 Закон України "Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення" № 2861-IV від 08.09.2005 р.
- 12 НРБУ-97. Норми радіаційної безпеки України. Державні гігієнічні нормативи. МОЗ України, 1997 р.
- 13 ГСП 6.2005-09-02. Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України (ОСПУ). Державні санітарні правила. МОЗ України 2005 р.
- 14 НРБУ-97/Д-2000 Норми радіаційної безпеки України. Доповнення: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення. МОЗ України, 2000 р.
- 15 ДБН А.2.2-3-2004 Склад, порядок розроблення, погодження та затвердження проектної документації для будівництва. Держбуд України, 2004 р.
- 16 ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Держбуд України, 2004 р.
- 17 СПАС-88, ПНАЕ Санітарні правила проектування та експлуатації атомних станцій.
- 18 НП 306.2.141-2008 Загальні положення безпеки атомних станцій (ЗПБ-2008), Держатомрегулювання, 2008 р..
- 19 НП 306.2.144-2008 Вимоги з безпеки при виборі майданчика розміщення атомної станції. Держатомрегулювання, 2008 р.
- 20 Документи МАГАТЕ №50 -С -S . Посібник з безпеки. Безпека атомних електростанцій - вибір майданчиків для АЕС.
- 21 Розпорядження КМ України "Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року" № 145-р від 15.03.2006 р.
- 22 Розпорядження КМ України "Про підготовчі заходи щодо будівництва нових енергоблоків ХАЕС" № 281-р від 21.07.2005 р.
- 23 Наказ Мінпаливенерго "Про підготовчі заходи щодо будівництва енергоблоків №3,4 ХАЕС" № 425 від 22.08.2005 р.
- 24 Розпорядження КМ України "Про затвердження плану заходів на 2006-2010 р.р. щодо реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року" № 436-р від 27.07.2006 р.
- 25 Розпорядження КМ України "Про першочергові заходи щодо будівництва енергоблоків №3 і №4 Хмельницької АЕС" № 118 від 18.02.2009 р.
- 26 Документ МАГАТЕ № 50-SG-S1. Керівництво з безпеки. Врахування землетрусів і пов'язаних з ними явищ при виборі майданчиків для атомних станцій, Відень: МАГАТЕ, 1994 р.
- 27 СНиП 2.04.02-84 Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди.
- 28 Рішення колегії Мінпаливенерго "Затвердження рішення щодо вибору типу реакторної установки для будівництва енергоблоків №3 і №4 Хмельницької АЕС" №4.1 від 13.10.2008 р.
- 29 НП 306.5.02/3.017-99. Вимоги до програми забезпечення якості на всіх етапах життєвого циклу ядерних установок.
- 30 НП 306.5.02/2.069-2003. Вимоги та умови безпеки (ліцензійні умови) під час проведення діяльності по проектуванню ядерної установки або сховища для захоронення радіоактивних відходів.
- 31 ДСТУ ISO 10005:2007. Системи керування якістю. Керівництво з програм якості.
- 32 Закон України "Про пожежну безпеку" № 3745 від 17.12.1993 р.
- 33 Закон України "Про охорону праці" від 21.11.2002 р.
- 34 Закон України "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання" № 2064-III від 19.10.2000 р.

- 35 Закон України "Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки" № 1868-IV від 24.06.2004 р.
- 36 НД 306.2.02/1.004-98. Загальні положення забезпечення безпеки при знятті з експлуатації атомних електростанцій і дослідницьких ядерних реакторів. Мінекобезпеки, 1998 р.
- 37 Концепція зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затверджена наказом Мінпаливенерго №249 від 12.05.2004 р.
- 38 О.ПРО.5797.ПН-08 Концепція зняття з експлуатації енергоблоків ВВЕР-1000 ВП "Хмельницька АЕС". К.: ДП НАЕК "Енергоатом", 2008 р.
- 39 ГН 6.6.1.1-130-2006 Припустимі рівні вмісту радіонуклідів ^{137}Cs і ^{90}Sr у продуктах харчування і питній воді. Гігієнічний норматив
- 40 СОУ НАЕК 004:1011. Екологічна оцінка енергоблоків атомних електричних станцій. Загальні вимоги до складу та змісту матеріалів оцінювання. К.: ДП НПЕК "Енергоатом", 2011 р.
- 41 Зведені заходи з підвищення безпеки діючих енергоблоків з реакторами ВВЕР та РМБК. СМ-88 та СМ-90
- 42 Програма підвищення безпеки АЕС з реакторними установками ВВЕР-1000, 440, 1994 р.
- 43 Програма першочергових робіт з підвищення безпеки АЕС з реакторними установками ВВЕР-1000, ВВЕР-440, 1994 р.
- 44 Зведені заходів з підвищення безпеки діючих енергоблоків АЕС України з реакторами типу ВВЕР-1000 (320), 1999 р.
- 45 Програма пріоритетних заходів з підвищення безпеки енергоблоків АЕС України, 1999 р.
- 46 Комплексна програма модернізації та підвищення безпеки енергоблоків атомних електростанцій, ухвалена Постановою КМ України від 29.08.2002 р. №504-р.
- 47 Концепція підвищення безпеки діючих енергоблоків атомних електростанцій, затверджена Розпорядженням КМ України від 13.12.2005 р. № 515-р.
- 48 Програма модернізації та підвищення безпеки АЕС з реакторами ВВЕР-1000 (В-320), частина 2 (ХАЕС-2) та частина 3 (РАЕС-4) на 2004-2009 р.р.
- 49 ПМ-Д.0.05.174-08. Програма поводження з радіоактивними відходами ДП НАЕК "Енергоатом". К.: ДП НАЕК "Енергоатом", 2008.
- 50 Закон України "Про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами" № 516-VI від 17.09.2008 р.
- 51 Environmental and Social Policy. EBRD, 2008 (Екологічна та соціальна політика. Європейський банк реконструкції та розвитку. Лондон, 2008
- 52 Закон України "Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення" №2893-III від 13.12.2001р.
- 53 Постанова КМ України "Питання створення, накопичення та використання фінансового резерву для зняття з експлуатації ядерних установок" №594 від 27.04.2006р.
- 54 Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору" №303 від 01.03.1999 р.
- 55 Указ Президента України № 585/2011 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 квітня 2011 року "Про підвищення безпеки експлуатації атомних електростанцій України"
- 56 Постанова КМ України "Про затвердження Порядку проведення громадських слухань з питань використання ядерної енергії та радіаційної безпеки" №1122 від 18.07.1998р.
- 57 Постанова КМ України "Про затвердження Порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля" №771 від 29.06.2011р.
- 58 ДБН В.1.2-4-2006 "Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони)", 2006 р.